

Mahepõllumajanduse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus (Euroopa Liidu õiguse rakendamine)

I. Rakendatav EL õigusakt, kaalutlusruum ja eesmärk

1. Rakendatav EL õigusakt

Euroopa Parlament on vastu võtnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (edaspidi **EL mahepõllumajanduse määrus**). Määruse eesmärk on kõrvaldada Euroopa Liidu mahetootmise arengu takistused, tagada aus konkurents põllumajandustootjatele ja ettevõtjatele, tõsta tarbijate usaldust mahepõllumajanduslike toodete vastu ning viia õigusaktid kooskõlla Lissaboni lepinguga. Lõpptulemuseks peaksid olema lihtsamad normid, tõhusamad protsessid ning tarbija jaoks usaldusväärsed tooted.

Käesolevas väljatöötamiskavatsuses (edaspidi **VTK**) analüüsitakse EL mahepõllumajanduse määruse sisuliste valikute tegemiseks jäetud kaalutlusruumi.

Eesti on kohustatud EL mahepõllumajanduse määrust kohaldama alates 1. jaanuarist 2021.

Väljatöötamiskavatsus on koostatud EL mahepõllumajanduse määruse järgmiste sätete suhtes:

1.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 2	Toitlustusettevõtete riigisiseseid nõuded
2.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13	Heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine
3.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 20	Teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade riigisiseseid tootmisnõuded
4.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 21	Riigisiseseid tootmisnõuded nendesse tootekategoriasse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõuded
5.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26	Maheseemne andmebaas ja teabesüsteemid taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade kohta teabe avaldamiseks
6.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29	Meetmed mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide tahtmatu esinemise vältimiseks
7.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 34 lõige 1	Asutused teatiste vastuvõtmiseks ja sertifikaatide väljastamiseks
8.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 34 lõige 6	Tootjate loetelu avaldamine
9.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 35	Väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustajate

		vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest
10.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40	Ametliku kontrolli tegemise ülesannete delegeerimine
11.	EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41	Meetmed ja karistused

2. Kaalutlusruum ning eesmärk, mis tuleb kaalutlusruumi piires saavutada

2.1. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 2 lõike 3 kohaselt ei kohaldata määrust tootlustusettevõtete tootlustustegevuse suhtes. Tootlustusettevõtetest pärit toodete tootmise, märgistamise ja kontrolli suhtes võivad liikmesriigid kohaldada riigisiseseid nõudeid või nende puudumise korral eraõiguslikke standardeid. Selliste toodete märgistamisel, esitlemisel või reklaamimisel ning asjaomase tootlustusettevõtte reklaamimisel ei või kasutada Euroopa Liidu mahepõllumajandusliku tootmise logo.

VTK eesmärk on hinnata, kas Eestis kohaldatavad riigisiseseid nõudeid tootlustusettevõtetest pärit toodete tootmise, märgistamise ja kontrolli suhtes on asjakohased.

2.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 näeb ette, et mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali võib turustada pärast seda, kui tarnija on esitanud mahepõllumajandusliku heterogeense materjali kohta seemne ja muu paljundusmaterjali valdkonna direktiivides 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 98/56/EÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ osutatud vastutavale ametiasutusele toimiku ning see on heaks kiidetud.

Nimetatud toimik tuleb saata tähitud kirjaga või ametiasutuse poolt aktsepteeritud muu sidevahendi kaudu, mille puhul väljastatakse kättesaamise kinnitus.

Tingimusel, et tarnijalt ei ole küsitud lisateavet ning talle ei ole ametlikult teatatud keeldumisest mittetäieliku toimiku või artikli 3 punktis 57 määratletud nõuete rikkumise alusel, loetakse vastuvõtuteatisel näidatud kuupäevast kolme kuu möödumisel, et vastutav ametiasutus on toimiku ja selle sisu vastuvõetavaks tunnistanud.

Pärast toimiku selgesõnalist või kaudset vastuvõetavaks tunnistamist võib vastutav ametiasutus teatatud mahepõllumajandusliku heterogeense materjali nõuetele vastava ja turustada lubatud mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali loetellu (*edaspidi mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetelu*) kanda ja pärast seda on lubatud materjali turustada. Kõnealune loetellu kandmine on tarnijale tasuta.

Mahepõllumajandusliku heterogeense paljundusmaterjali näol on tegemist sordita taimse paljundusmaterjaliga, mis kuulub ühte botaanilise taksoni taimerühma ning mida iseloomustab suur geneetiline ja fenotüüpiline mitmekesisus. Materjal ei vasta ühtlikkuse poolest sordi mõiste nõuetele, seetõttu ei ole võimalik seda sertifitseerida vastavalt seemne valdkonna õigusaktidele. Kuna selline mitmekesine paljundusmaterjal on aga kasulik mahepõllumajanduslikus tootmises, näiteks haiguste leviku vähendamiseks vastupanuvõime parandamiseks ja bioloogilise mitmekesisuse suurendamiseks, siis lubatakse seda erandina turule viia ilma, et seejuures oleks vaja täita sordi registreerimise nõudeid ning supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali või muude kategooriate suhtes kehtestatud nõudeid. Mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetellu kandmisest teavitatakse teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja Euroopa Komisjoni (edaspidi *komisjon*).

Komisjonil on kavas võtta vastu delegeeritud akt mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuete kehtestamiseks, sealhulgas minimaalsed kvaliteedinõuded ning märgistamise ja pakendamise nõuded.

VTK eesmärk on määrata asutus, kes hindab mahepõllumajandusliku heterogeense materjali toimikuid, haldab loetelu ning teavitab teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni.

2.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 20 kohaselt võivad liikmesriigid konkreetsete loomaliikide või liikide rühmade suhtes kohaldada üksikasjalikke riiklikke tootmisnõudeid. Seda tingimusel, et nimetatud riiklikud nõuded on kooskõlas EL mahepõllumajanduse määrusega ning ei keela, piira ega takista väljaspool liikmesriigi territooriumit toodetud ja EL mahepõllumajanduse määrusele vastavate toodete turule viimist.

Tegemist on selliste looma- või vesiviljelusloomaliikidega, kelle kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määrusega tootmisnõudeid kehtestatud, näiteks faasanid, tuvid, vutid jt vähelevinud kodulinnud.

Mahepõllumajanduse seaduse (edaspidi *MPõS*) § 12 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada mahepõllumajandusliku tootmise nõuded, sealhulgas tegevuse jätkamiseks esitatava teabe ning teabe esitamise tähtaja. Seda volitusnormi kasutades on Eestis kehtestatud riigisiseseid nõudeid vuttidele ja küülikutele.

VTK eesmärk on hinnata, kas MPõS volitusnorm on piisav loomade või vesiviljelusloomade riigisiseste tootmisnõuete kehtestamiseks või tuleb seda täpsustada.

2.4. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 21 kohaselt võivad liikmesriigid kohaldada nende toodete suhtes, mis ei ole elusloomad või töötlemata põllumajandustooted, sh seemned ja muu taimne paljundusmaterjal, töödeldud põllumajandustooted, mis on ette nähtud toiduna kasutamiseks ega sööt, üksikasjalikke riiklikke tootmisnõudeid. Seda tingimusel, et nimetatud nõuded on kooskõlas EL mahepõllumajanduse määrusega ning ei keela, piira ega takista väljaspool liikmesriigi territooriumit toodetud ja määrusele vastavate toodete turule viimist.

Tegemist on EL mahepõllumajanduse määruse artikli 2 lõikes 1 nimetatud määruse I lisas loetletud põllumajandusega tihedalt seotud toodetega, mille hulka kuuluvad näiteks sool, pärm, mesilasvaha, toornahad jms.

MPõS § 12 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada mahepõllumajandusliku tootmise nõuded, sealhulgas tegevuse jätkamiseks esitatava teabe ning teabe esitamise tähtaja.

VTK eesmärk on hinnata, kas MPõS volitusnorm on piisav EL mahepõllumajanduse määrusega reguleerimata tootekategooriatesse kuuluvate toodete riigisiseste tootmisnõuete kehtestamiseks või tuleb seda täpsustada.

2.5. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 26 lõike 1 kohaselt tagab iga liikmesriik, et luuakse regulaarselt ajakohastatav andmebaas, kuhu kantakse tema territooriumil kättesaadav mahepõllumajanduslik ja üleminekuaja taimne paljundusmaterjal, välja arvatud seemikud, kuid hõlmates seemnekartulit.

Lõike 2 kohaselt loovad liikmesriigid süsteemid, mis võimaldavad mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavatel ettevõtjatel, kes suudavad neid tarnida piisavas koguses ja mõistliku aja jooksul, avaldada soovi korral, tasuta ning koos nimede ja kontaktandmetega asjakohase teabe.

Lõike 3 kohaselt võivad liikmesriigid luua ka süsteemid, mis võimaldavad ettevõtjatel, kes turustavad mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõuge ja liine või mahepõllumajanduslikke noorkanu ning kes suudavad neid loomi tarnida piisavas koguses ja mõistliku aja jooksul, avaldada soovi korral asjakohase teabe tasuta ning koos nimede ja kontaktandmetega.

Võrreldes kehtivate EL määruste nõuetega on nõue luua teabesüsteemid, kus ettevõtjad saavad avaldada teabe mahepõllumajandusliku või üleminekuaja taimse paljundusmaterjali maheloomade ja mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide kohta, uus nõue.

Teabesüsteemide eesmärk on andmete kogumine mahepõllumajandusliku ja üleminekuaja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslike loomade ja mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide kättesaadavuse kohta turul. Liikmesriikide pädevad asutused võivad anda loa kasutada mittemahepõllumajanduslikku taimset paljundusmaterjali või tuua ettevõttesse mittemahepõllumajanduslikke loomi või vesiviljelusloomade noorvorme üksnes siis, kui neid ei ole mahepõllumajanduslikuna saada. Kehtivate EL õigusaktide kohaselt on ainult maheseemne ja seemnekartuli kättesaadavuse hindamiseks olemas kohustuslik andmebaas ning juhul, kui teatud sort on kantud andmebaasi, siis ei anta luba kasutada mittemahepõllumajanduslikku seemet. Mittemahepõllumajanduslikke loomi võib kehtivate nõuete kohaselt tuua ettevõttesse lubatud koguses ilma eelneva loata tingimusel, et mahepõllumajanduslikke loomi ei ole saada. Kuna Põllumajandusamet (edaspidi **PMA**) tuvastab mittemahepõllumajanduslike loomade ettevõttesse toomise hiljem, oma korralise kontrolli käigus, siis on keerukas hinnata, kas eelneval perioodil oli turul maheloomi saada või ei. EL mahepõllumajanduse määrase kohaldumise järgselt tuleb mittemahepõllumajanduslike loomade ettevõttesse toomiseks alati PMA-lt luba küsida.

Teabesüsteemi kantava mahepõllumajandusliku või üleminekuaja taimse paljundusmaterjali hulka on arvatud ka istikud ning heterogeenne paljundusmaterjal, mida siiani maheseemne andmebaasi ei kantud. Teabesüsteemi kantakse paljundusmaterjali kogus ning ajavahemik aastas, millal see on kättesaadav ja selle ladinakeelne teaduslik nimi.

Maheloomade kohta kantakse teabesüsteemi kättesaadavate loomade arv soo kaupa, loomatõud, loomade vanus ja muu asjakohane teave. Mahepõllumajanduslikke vesiviljelusloomade noorvorme turustavad ettevõtjad kannavad teabesüsteemi teabe ettevõttes kättesaadavate mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide kohta koos teabega loomade tervisliku seisundi ning tootmisvõimsuse kohta iga vesiviljelusloomade liigi puhul.

Maheseemne andmebaasi kasutusele võtmise nõue kehtib juba praegu. Komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 48 lõike 1 kohaselt tagab iga liikmesriik, et võetakse kasutusele digitaalne andmebaas, kus loetletakse tema territooriumil saadaoleva mahepõllumajanduslikult toodetud seemne ja seemnekartuli sordid. Liikmesriik peab nimetama andmebaasi haldaja, kelleks võib olla ka teises riigis asuv ametiasutus või eraõiguslik asutus ning teavitama sellest komisjoni ja teisi liikmesriike. MPõS § 15 lõike 2 kohaselt on komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artiklis 48 nimetatud andmebaasi haldaja PMA. Andmebaas on ligipääsetav PMA veebilehel ning link sellele on avaldatud ka komisjoni veebilehel. Mahepõllumajanduslikult toodetud seemne ja seemnekartuli sordid registreeritakse andmebaasis tarnija taotlusel ning neid sorte, mida ei ole andmebaasis registreeritud, käsitatakse mittekättesaadavana. Iga liikmesriik peab määrama ajavahemiku, millal toimub andmebaasi iga-aastane korrapärane ajakohastamine.

VTK eesmärk on määrata asutus, kes haldab mahepõllumajandusliku ja üleminekuaja taimse paljundusmaterjali andmebaasi ja teabesüsteemi ning maheloomade ja mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide teabesüsteeme. Lisaks on VTK eesmärgiks hinnata mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõugude ja liinide ning noorkanade kohta teabe esitamise süsteemide vajadust.

2.6. EL mahepõllumajanduse määrase artikli 29 lõike 7 kohaselt võivad liikmesriigid oma territooriumil võtta asjakohaseid meetmeid, et vältida mahepõllumajanduses selliste toodete ja ainete tahtmatut esinemist, mis ei ole artikli 9 lõike 3 esimese lõigu kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud. Nimetatud meetmetega ei tohi keelata, piirata ega takistada teistes liikmesriikides EL mahepõllumajanduse määrasega kooskõlas toodetud toodete turule viimist mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodetena. Liikmesriigid, kes lisameetmeid võtavad, teavitavad sellest viivitamata komisjoni ja teisi liikmesriike.

VTK eesmärk on hinnata, kas EL mahepõllumajanduse määrusega kehtestatud meetmed mahepõllumajanduses lubamatute toodete ja ainete tahtmatu esinemise vältimiseks on piisavad ning kas Eestis on vajadus võtta kasutusele lisameetmeid.

2.7. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõike 1 kohaselt peavad ettevõtjad ja ettevõtjate rühmad, kes toodavad, valmistavad ette, turustavad või ladustavad mahepõllumajanduslikke või üleminekuaja tooteid, impordivad selliseid tooteid kolmandast riigist või ekspordivad selliseid tooteid kolmandasse riiki või viivad selliseid tooteid turule, enne toote turule viimist mahepõllumajandusliku või üleminekuaja tootena või enne üleminekuajale minekut teatama oma tegevusest selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus nende tegevus toimub ja kus nende ettevõtte suhtes rakendatakse kontrollisüsteemi.

Kui pädevad asutused on andnud oma kohustused üle või delegeerinud teatavad ametliku kontrolli tegemise ülesanded või teatavad muude ametlike toimingutega seotud ülesanded rohkem kui ühele kontrolliasutusele või kontrollorganile, märgivad ettevõtjad või ettevõtjate rühmad esimeses lõigus osutatud teatamisel ära kontrolliasutuse või kontrollorgani, kes tõendab nende tegevuse kooskõla EL mahepõllumajanduse määrusega ning annab välja sama määruse artikli 35 lõikes 1 osutatud sertifikaadi.

EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõike 4 kohaselt võivad liikmesriigid määrata ametiasutuse või kinnitada kontrollorgani lõikes 1 osutatud teatiste vastuvõtmiseks.

VTK eesmärk on hinnata, kas MPõS-i sätted, millega määratakse teatise vastuvõtvad ametiasutused ja nende kontrollitavad valdkonnad, on vastavuses EL mahepõllumajanduse määruse nõuetega.

2.8. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõike 6 kohaselt haldavad liikmesriigid ajakohastatud loetelusid, kuhu on kantud oma tegevusest teatanud ettevõtjate ja ettevõtjate rühmade nimed ja aadressid, ning avalikustavad nõuetekohaselt, sealhulgas linkidega ühtsele veebisaidile, kõnealuste andmete täieliku loetelu koos teabega nende ettevõtjate ja ettevõtjate rühmade sertifikaatide kohta. Liikmesriigid järgivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 kohaseid isikuandmete kaitse nõudeid.

VTK eesmärk on hinnata kas PMA veebilehel avaldatud andmed mahepõllumajanduse registrisse kantud ettevõtjate kohta vastavad EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 nõuetele.

2.9. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 35 lõike 8 kohaselt võivad liikmesriigid vabastada sertifikaadi omamise kohustusest ettevõtjad, kes müüvad otse lõpptarbijale pakendamata mahepõllumajanduslikke tooteid, välja arvatud sööta. Seda tingimusel, et asjaomased ettevõtjad ei tooda ega valmista ise selliseid tooteid ette, ei ladusta selliseid tooteid mujal, kui ainult müügikohas, ega impordi selliseid tooteid kolmandast riigist ning ei kasuta selliseks tegevuseks alltöövõtjana teist ettevõtjat ning kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) müük ei ületa 5 000 kilogrammi aastas,
- b) pakendamata mahepõllumajanduslike toodete müügi aastakäive ei ületa 20 000 eurot või
- c) sertifitseerimise võimalik kulu ettevõtjale on suurem kui 2 % ettevõtja müüdü pakendamata mahepõllumajanduslike toodete kogukäibest.

Kui liikmesriik otsustab vabastada väikeettevõtjad kohustusest omada sertifikaati, võib ta kehtestada rangemad piirmäärad, kui on eespool toodud tingimustes ette nähtud.

Liikmesriigid teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele oma otsusest teha erand väikeettevõtjatele ning piirmäärad, mille ulatuses sellised ettevõtjad on vabastatud kohustusest omada sertifikaati.

VTK eesmärk on hinnata väikeses koguses pakendamata mahetooteid turustavate ettevõtjate sertifikaadi omamise otstarbekust ja rangemate piirmäärade kehtestamise vajadust.

2.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40 kohaselt võivad pädevad asutused teatud tingimustel delegeerida kontrollorganitele teatavad ametliku kontrolli tegemise ülesanded ja teatavad muud ametlike toimingutega seotud ülesanded.

VTK eesmärk on hinnata teatavate ametliku kontrolli tegemise ülesannete ja muude ametlike toimingutega seotud ülesannete kontrollorganitele delegeerimise otstarbekust.

2.11. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 lõike 3 kohaselt võtavad liikmesriigid meetmed ja kehtestavad karistused, et takistada EL mahepõllumajanduse määruse IV peatükis osutatud märgiste pettuslikku kasutamist.

VTK eesmärk on hinnata, kas mahepõllumajanduse seaduses kehtestatud väärtekoosseisud tagavad selle, et EL mahepõllumajanduse määruse kohast märgistust ei kasutata pettuslikult.

II. Kehtiv õigus, tehtud uuringud, kaasatud osapooled ja analüüsitud välisriigid

3. Eesti kehtiv õigus, seotud strateegiad ja arengukavad

Mahepõllumajanduse valdkonda reguleerib MPõS, millel on 6 rakendusakti (ministri määrust). Mahepõllumajanduse valdkonnaga seotud riigilõivud on reguleeritud riigilõivuseadusega, haldusabi ja koostöö on reguleeritud korrakaitseadusega ja halduskoostöö seadusega.

Mahepõllumajanduse valdkonnaga on seotud järgmised strateegiad ja arengukavad:

- „Maaeluministeeriumi valitsemisala arengukava 2019–2022“;
- „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ meede 2.2, mille eesmärkideks on konkurentsivõimeline Eesti põllumajandus- ja toiduainesektor nii sise- kui ka väliturul, tasakaalus toidutarneahel ning tarbijate eestimaise toidu eelistamine ja tarbimine (välja töötamisel);
- „Eesti mahepõllumajanduse arengukava aastateks 2014–2020“, mille strateegiline eesmärk on mahepõllumajanduse konkurentsivõime parandamine ja kohaliku mahetoidu tarbimise suurendamine;
- „Eesti mahemajanduse tervikprogramm 2018–2021“, mis on Eesti mahemajanduse valdkondi hõlmav programm, mille eesmärk on muuta mahemajandus arvestatavaks majandus- ja ekspordiharuks, suurendada Eesti ettevõtete lisandväärtusega toodete ekspordi ning luua eeldused uute töökohtade tekkeks.

4. Tehtud uuringud

EL mahepõllumajanduse määruse väljatöötamise aluseks olid komisjoni koostatud mõjuhindang ning mahepõllumajanduse valdkonna avalik konsultatsioon¹.

Eestis ei ole käesoleva VTK väljatöötamisele eelnenud ametlikke uuringuid ega analüüse.

5. Kaasatud osapooled

EL mahepõllumajanduse määruse väljatöötamisel ning Eesti positsiooni kujundamisel olid kaasatud PMA ja Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) ning Mahepõllumajanduse Koostöökogu esindajad. Mahepõllumajanduse Koostöökogu on mahepõllumajandutootjate

¹ Mahepõllumajanduse avalik konsultatsioon (Jaanuar – aprill 2013) (Report on the results of the public consultation on the review of the European policy on organic agriculture). Kättesaadav veebilehel: https://ec.europa.eu/agriculture/organic/sites/orgfarming/files/docs/body-of-public-consultation-final-report_en.pdf

esindusorganisatsioon, mille eesmärk on ühiselt seista mahepõllumajanduse hea käekäigu eest. Mahepõllumajanduse Koostöökogu esindab 16 liikmesorganisatsiooni huve ja seeläbi omakorda suurema enamuse Eesti mahepõllumajandustootjate huve.

Käesoleva VTK väljatöötamise käigus on toimunud arutelud PMA ja VTA-ga. 18.02.2019 toimus kohtumine Mahepõllumajanduse Koostöökoguga, kus tutvustati mahepõllumajanduse seaduse kavandatavaid muudatusi ning toimus arutelu. Arutelude käigus tehtud ettepanekutega on arvestatud käesoleva VTK väljatöötamisel.

6. Välisriigid, mille mitteregulatiivseid ja regulatiivseid valikuid kaalutlusruumi kasutamiseks on analüüsitud või kavatakse analüüsida

Välisriikide õiguse analüüsimine ei ole võimalik, kuna EL mahepõllumajanduse määrust kohaldatakse liikmesriikides samal ajal ning riigisisised regulatsioonid tuleb selleks ajaks EL määrusega kooskõlla viia. Kuna ka teised liikmesriigid tegelevad hetkel oma riigisisese õiguse kooskõlla viimisega EL määrusega, siis ei ole tehtavad muudatused veel kättesaadavad.

Välisriikide mitteregulatiivseid või regulatiivseid valikuid ei ole täpsemalt analüüsitud ning selleks puudub ka vajadus.

III. Valikud kaalutlusruumi kasutamiseks

7. Võimalikud mitteregulatiivsed valikud kaalutlusruumi kasutamiseks ja eesmärgi saavutamiseks

Käesoleva VTK sisuks on lahti kirjutada EL otsekohalduvas määruses sätestatud liikmesriikide kohustuste ning võimaldatavate erandite rakendamise seonduv. EL mahepõllumajanduse määruses liikmesriigile antud kaalutlusruum on kirjeldatud käesoleva VTK I osas punktides 2.1.–2.11.

Kaalumist vajavateks mitteregulatiivseteks meetmeteks on eelkõige *status quo*, olemasoleva õiguse rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega ja avalikkuse teavitamine.

Avalikkuse teavitamine EL mahepõllumajanduse määruse jõustumisest on kindlasti vajalik mitteregulatiivne meede, sest tegemist on raammäärusega, milles sätestatakse kõik olulised aluspõhimõtted, mida rakendatakse kogu EL-is mahepõllumajanduslikul tootmisel. See mitteregulatiivne meede ei lahenda aga vajadust EL mahepõllumajanduse määruse rakendamiseks vajalikke pädevusi ja kohustusi kirjeldavaid sätteid Eesti õiguses selgelt lahti kirjutada.

Paljude täna mahepõllumajanduse järelevalvet reguleerivate sätete osas säilib *status quo*, need sätted on sõnastatud EL otsekohalduvas õigusaktis. Samas ei saa kõiki küsimusi lahendada ainult mitteregulatiivsel viisil, vaid vajalik on MPõS muutmine, millega rakendatakse otsekohalduvat EL määrust, arvestades riigisisest pädevuste jaotust ja muudest seadustest tulenevaid õigusi.

8. Võimalikud regulatiivsed valikud kaalutlusruumi kasutamiseks ja eesmärgi saavutamiseks

8.1. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 2 lõige 3 – toitlustusettevõtete riigisisised nõuded.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Eesti on kasutanud määrusest tulenevat võimalust ning kohaldab toitlustusettevõtetest pärit toodete tootmise, märgistamise ja kontrolli suhtes riigisiseseid nõudeid alates 2009. aastast.

Nõudeid on vahepealsetel aastatel muudetud. Viimane MPõS muudatus seoses tootlustusettevõttes mahepõllumajandusliku toidu või mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldava toidu valmistamise ja turuleviimise nõuete muutmisega jõustus 1. märtsil 2017. a. Sellega täiendati tootlustusettevõttes toidu valmistamisel mahepõllumajanduslike koostisosade kasutamise kohta teabe esitamise ja arvestuse pidamise nõudeid.

MPõS § 4¹ lõike 1 kohaselt esitab isik, kes soovib tegeleda tootlustusettevõttes mahepõllumajandusliku toidu või mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldava toidu valmistamise ja turuleviimisega, VTA-le sellekohase teabe koos toiduseaduse alusel tootlustusettevõttes toidu käitlemiseks esitatava majandustegevusteate või tegevusloa taotlusega. Seaduse §-s 12¹ on sätestatud tootlustusettevõttes mahepõllumajandusliku toidu ja mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldava toidu valmistamise ning mahepõllumajanduslike koostisosade kasutamise kohta teabe esitamise ja arvestuse pidamise nõuded ning sama paragrahviga antakse valdkonna eest vastutavale ministriale, kelleks on maaeluminister, volitusnorm kehtestada määrusega täpsemad nõuded. MPõS §-s 13¹ on sätestatud tootlustusettevõttes mahepõllumajanduslike toodete kasutamisele viitamise nõuded. Seaduse § 17 lõike 3 punkti 1 kohaselt teeb riiklikku järelevalvet tootlustusettevõttes toote valmistamise ja turuleviimise üle VTA.

Praeguseks on 1. märtsil 2017. a jõustunud seaduse muudatust ja maaeluministri määrust rakendatud ligi 2 aastat. Toitlustajatele on korraldatud nõuete tutvustamiseks infopäevi ja toimkondi, välja on töötatud infomaterjal. VTA-le teavitamise avalduse esitanud toitlustajate arv on hakanud suurenema.

Eestis rakendatakse riigisiseseid nõudeid tootlustusettevõtetest pärit toodete tootmise, märgistamise ja kontrolli suhtes. Selleks, et tagada nõuete stabiilsus ning anda mahetoitlustussektorile aega arenemiseks, ei ole kehtiva regulatsiooni muutmine otstarbekas.

8.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 – heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine.

Artikli 13 osas puudub liikmesriikidel kaalutlusruum.

Mitte midagi tegemine:

Direktiivides 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 98/56/EÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ osutatud vastutav ametiasutus on nimetatud taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse (edaspidi **TPSKS**) §-s 7¹. Selle kohaselt on Euroopa Liidu asjakohases õigusaktis sätestatud pädev asutus või vastutav asutus PMA ja Keskkonnaamet seaduses sätestatud pädevuse piires.

TPSKS-s ega MPõS-s ei ole sätestatud PMA-le kohustust pidada mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetelu. MPõS-s ei ole sätestatud kohustust teavitada mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetellu kandmisest teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni. TPSKS § 123 kohaselt teavitab PMA seemne ja paljundusmaterjali puhul teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni vastavalt EL õigusaktidele.

Seega mitte midagi tegemine ei võimalda täita EL mahepõllumajanduse määruse nõudeid.

Regulatsiooni täiendamine:

Mahepõllumajandusliku heterogeense paljundusmaterjali näol on tegemist sordita taimse paljundusmaterjaliga, mis ei vasta ühtlikkuse poolest sordi mõiste nõuetele, seetõttu ei ole võimalik seda sertifitseerida vastavalt seemne valdkonna õigusaktidele. Aga kuna selline

mitmekesine paljundusmaterjal on kasulik mahepõllumajanduslikus tootmises, näiteks selleks, et vähendada haiguste levikut, parandada vastupanuvõimet taimehaigustele ja -kahjustajatele ning ebasoodsatele ilmastikutingimustele ja suurendada bioloogilist mitmekesisust, siis lubatakse seda erandina turule viia ilma, et seejuures oleks vaja täita sordi registreerimise nõudeid ning supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali või muude kategooriate suhtes kehtestatud nõudeid.

Mahepõllumajanduslik heterogeenne materjal peab vastama delegeeritud õigusaktides sätestatud nõuetele. Delegeeritud aktidega on komisjonil kavas kehtestada mahepõllumajandusliku heterogeense paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded, sealhulgas minimaalsed kvaliteedinõuded ning märgistamise ja pakendamise nõuded. Materjali nõuetele vastavuse hindamiseks peab tarnija esitama vastutavale ametiasutusele toimiku, mis sisaldab EL mahepõllumajanduse määruse artikli 13 lõike 2 kohaselt taotleja kontaktandmeid, materjali liiki ja nimetust, taimerühmale iseloomulike peamiste agronoomiliste omaduste ja fenotüüpiliste tunnuste kirjeldust, aretusmeetodit, nimetatud omaduste või tunnuste kohta tehtud katsete tulemusi, andmeid tootmisriigi ja kasutatud lähtematerjali kohta ning standardproovi. Vastutav ametiasutus, kelleks on PMA, peab toimikus sisalduvate andmete põhjal hindama materjali nõuetekohasust ja tunnistama selle kas nõuetele vastavaks või mittevastavaks.

Pärast seda, kui vastutav ametiasutus on toimikus sisalduvate andmete põhjal materjali nõuetekohaseks tunnistanud ja seega toimiku kas selgesõnaliselt või vaikimisi heaks kiitnud, võib mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetellu kanda. Tarnija jaoks on materjali nõuetele vastavuse hindamise protsess, sh toimiku esitamine, toimiku läbivaatamine ja materjali loetellu kandmine tasuta. Alles pärast loetellu kandmist võib materjali turustada. Mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetellu kandmisest teavitatakse teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni.

MPõS § 2 lõike 1 kohaselt edastab Maaeluministeerium EL õigusaktides sätestatud juhtudel komisjonile ja teistele liikmesriikidele andmed mahepõllumajanduse nõuete kohaldamise kohta, kui MPõS-s ei ole sätestatud teisiti.

Kuna PMA on taimse paljundusmaterjali ja sordikaitse seaduses pädevaks asutuseks, siis on asjakohane lisada nende pädevusse mahepõllumajandusliku heterogeense materjali nõuetekohasuse hindamine talle esitatud andmete ja dokumentide põhjal, materjali nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamine, nõuetekohaseks tunnistatud materjali loetellu kandmine ning selle loetelu haldamine. Eelnevast tulenevalt on ka otstarbekas, et PMA teavitab vastavalt EL mahepõllumajanduse määruse artikli 13 lõikele 2 loetellu kandmisest teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni.

Seega tuleb MPõS-i täiendada selliselt, et PMA täidab ülalnimetatud ülesandeid.

Olemaoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Kuna mahepõllumajandusliku heterogeense materjali nõuetekohasuse hindamine erineb hetkel kehtivast taimse paljundusmaterjali nõuetekohasuse hindamisest (sertifitseerimisest) süsteemist oluliselt, siis on vaja see MPõS-s eraldi reguleerida. Lisaks tuleb nimetada vastutav asutus, kellele tarnija peab enne mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali turustamist esitama mahepõllumajandusliku heterogeense materjali kohta toimiku.

8.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 20 – teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade riigisisesed tootmisnõuded.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Eesti on kasutanud kehtivast määrusest (EÜ) nr 834/2007 tulenevat võimalust ning kohaldab riigisisesid nõudeid vuti ja küüliku kasvatamiseks. Nõuded on kehtestatud põllumajandusministri 20. veebruari 2009. a määrusega nr 25 „Mahepõllumajandusliku tootmise nõuded”, volitusnorm nõuete kehtestamiseks on toodud MPõS §-s 12, mille kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada mahepõllumajandusliku tootmise nõuded, sealhulgas tegevuse jätkamiseks esitatava teabe ning teabe esitamise tähtaja.

Põllumajandusministri 20. veebruari 2009. a määruse nr 25 „Mahepõllumajandusliku tootmise nõuded” §12¹ kohaselt täidab isik, kes peab neid loomaliike, kelle kohta ei ole kehtestatud EL mahepõllumajanduse määrustega üksikasjalikke tootmisnõudeid, EL määrustes sätestatud loomakasvatuse üldnõudeid. Üldnõuete hulka kuuluvad näiteks nõuded söödale, veterinaarravile, loomade päritolule, vabaõhualale laskmisele jms. Kuna küüliku mahepõllumajanduslikule loomakasvatusele ülemineku aega ei ole EL määrustes kehtestatud, siis Eesti riigiseste nõuete kohaselt on üleminekuaja kestus tunnustatud ettevõttes üks kuu küüliku nõuetekohase pidamise alustamise päevast arvates. Vuti pidamise riigiseste nõuete kohaselt võib loomakasvatushoones pidada ühes karjas kuni 6800 vutti, kelle kasvatamiseks ettenähtud pindala peab olema vähemalt 400 m² ning mahepõllumajanduslikult peetud vuti võib tappa alates tema 35 päeva vanuseks saamisest.

EL mahepõllumajanduse määrusega kehtestatakse küüliku pidamise nõudeid, seega tuleb pärast EL määruse kohaldumist 01.01.2021 hakata kohaldama ka määruse nõudeid küülikute pidamiseks. Vuti pidamise nõudeid esialgu ei kehtestata EL mahepõllumajanduse määrusega, seega saab jätkata riigiseste nõuete kohaldamist. Huvi on tuntud ka hirvede pidamise riigiseste nõuete kohta, aga kuna need kehtestatakse EL mahepõllumajanduse määrusega, siis ei ole vajadust riigiseseid nõudeid kehtestada ja saab kohaldada kuni EL mahepõllumajanduse määruse kohaldumiseni mahepõllumajandusliku loomakasvatuse üldnõudeid.

Kuna EL mahepõllumajanduse määrus võimaldab jätkuvalt kehtestada riigiseseid nõudeid nende loomaliikide suhtes, kelle kohta ei ole EL määrustega nõudeid kehtestatud ning MPõS-s on selleks vastav volitusnorm, siis piisab olemasoleva regulatsiooni rakendamisest kooskõlas EL määruse mõttega.

8.4. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 21 – riigisisesed tootmisnõuded nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõuded.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Kehtiva EL mahepõllumajanduse määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 42 kohaselt on liikmesriikidel õigus kehtestada riigisisesed nõuded teatud loomaliikide, veetaimede ja mikrovetikate tootmiseks, kui EL määrustes ei ole nende kohta kehtestatud üksikasjalikke tootmiseeskirju. EL määrustega reguleerimata tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks ei ole liikmesriikidel siiani olnud õigust kehtestada riigiseseid eeskirju.

EL mahepõllumajanduse määruse kohaldamisala on laiendatud ning lisaks praegu kehtivatele tootekategooriatele, milleks on elusloomad, töötlemata põllumajandustooted, töödeldud tooted, mis on ette nähtud toiduna kasutamiseks, sööt ja seeme, on lisatud muid põllumajandusega tihedalt seotud tooteid nagu näiteks sool, pärm, mesilasvaha, vill jms. Need tooted on kantud EL mahepõllumajanduse määruse I lisasse. Komisjonil on volitus kehtestada delegeeritud aktiga nende toodete tootmisnõuded. Senikaua, kui komisjon ei ole nõudeid kehtestanud, võivad liikmesriigid kohaldada riigiseseid eeskirju.

MPõS § 12 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada mahepõllumajandusliku tootmise nõuded, sealhulgas tegevuse jätkamiseks esitatava teabe ning teabe esitamise tähtaja. Kui tekib vajadus, siis on maaeluministril volitus kehtestada riigisisised tootmisnõuded nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõudeid.

Kuna MPõS-s on volitusnorm riigisiseste tootmisnõute kehtestamiseks nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõudeid, siis piisab olemasoleva regulatsiooni rakendamisest kooskõlas EL õigusakti mõttega.

8.5. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 – maheseemne andmebaas ja süsteemid mahepõllumajandusliku taimse paljundusmaterjali, loomade, vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade kohta teabe avaldamiseks.

Artikkel 26 osas puudub liikmesriikidel kaalutusruum.

Mitte midagi tegemine:

EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 lõike 1 kohaselt tagab iga liikmesriik, et luuakse regulaarselt ajakohastatav andmebaas, kuhu kantakse tema territooriumil kättesaadav mahepõllumajanduslik ja üleminekuaja taimne paljundusmaterjal, välja arvatud seemikud, kuid hõlmates seemnekartulit. Tegemist ei ole uue sättega, komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 48 lõike 1 kohaselt on iga liikmesriik samuti pidanud tagama, et võetakse kasutusele digitaalne andmebaas, kus loetletakse tema territooriumil saadaoleva mahepõllumajanduslikult toodetud seemne ja seemnekartuli sordid. Andmebaasi haldab kas liikmesriigi pädev asutus või liikmesriigi poolt selleks määratud asutus, sealhulgas mõnes teises riigis asuv asutus. MPõS § 15 lõike 2 kohaselt on komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artiklis 48 nimetatud andmebaasi haldaja PMA. Andmebaas on ligipääsetav PMA veebilehel, sellest on teavitatud komisjoni ja teisi liikmesriike ning selle link on avaldatud ka komisjoni veebilehel.

Mahepõllumajandusliku seemne ja seemnekartuli andmebaasi eesmärk on turul kättesaadava mahepõllumajandusliku seemne ja seemnekartuli sordid tarnija taotlusel registreerida ja see teave avalikustada.

EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigid looma teabesüsteemid, mis võimaldavad mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavatel ettevõtjatel vabatahtlikult avaldada sellekohane teave. Mahepõllumajandusliku või üleminekuaja taimse paljundusmaterjali teabesüsteemi kantakse paljundusmaterjali ladinakeelne teaduslik nimi ja kogus ning ajavahemik aastas, millal see on kättesaadav. Maheloomade kohta kantakse teabesüsteemi kättesaadavate loomade arv soo kaupa, loomatõud, loomade vanus ja muu asjakohane teave. Mahepõllumajanduslikke vesiviljelusloomade noorvorme turustavad ettevõtjad kannavad teabesüsteemi teabe ettevõttes kättesaadavate mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide kohta koos teabega loomade tervisliku seisundi ning tootmisvõimsuse kohta iga vesiviljeluslooma liigi puhul.

Lõikes 3 on toodud, et liikmesriigid võivad luua ka süsteemid, mis võimaldavad ettevõtjatel, kes turustavad mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõuge ja liine või noorkanu, avaldada selle kohta teavet. Sama artikli lõike 5 kohaselt võivad liikmesriigid jätkata juba olemasolevate asjakohaste teabesüsteemide kasutamist.

Eesti saab jätkata olemasoleva maheseemne andmebaasi kasutamist, aga teabesüsteeme, kus mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavad ettevõtjad saaksid asjakohast teavet avaldada, loodud ei ole. Olemas on riiklik põllumajandusloomade register, mille teabesüsteemina kasutamise võimalusi analüüsiti ning leiti, et see ei ole

otstarbekas, kuna nimetatud registri eesmärk ning toimimise põhimõtted on erinevad ja andmed ei ole avalikkusele kättesaadavad. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 26 lõike 6 kohaselt avaldab komisjon lingid kõikide liikmesriikide andmebaasidele või -süsteemidele komisjoni asjaomasel veebisaidil, võimaldades kasutajatele seeläbi nendele andmebaasidele või -süsteemidele juurdepääsu kogu liidus.

Seega mitte midagi tegemine ei võimalda täita EL mahepõllumajanduse määruse nõudeid, kuna loodud ei ole teabesüsteeme, kus mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavad ettevõtjad saaksid asjakohast teavet avaldada.

Regulatsiooni täiendamine:

MPõS kohaselt on Eestis kasutusele võetud digitaalne andmebaas, kus on loetletud Eesti territooriumil saadaoleva mahepõllumajanduslikult toodetud seemne ja seemnekartuli sordid.

EL mahepõllumajanduse määrusega on sätestatud uus nõue, mis näeb ette luua teabesüsteemid, kus mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavatel ettevõtjatel on võimalik avaldada sellekohane teave. Seega tuleb MPõS-ga anda teabesüsteemide loomiseks õiguslik alus ja määrata asutus, kes haldab neid teabesüsteeme.

EL mahepõllumajanduse määruse II lisa I osa punkti 1.8.5. kohaselt võivad pädevad asutused anda üksikkasutajatele loa kasutada üleminekuaja või mittemahepõllumajanduslikku taimset paljundusmaterjali, kui maheseemne andmebaasist või teabesüsteemist, kus ettevõtjad on avaldanud teabe turustatava mahepõllumajandusliku taimse paljundusmaterjali kohta, nähtub, et vastavat mahepõllumajanduslikku taimset paljundusmaterjali ei ole saada. Üldloa andmist ei näe EL mahepõllumajanduse määrus enam ette. EL mahepõllumajanduse määruse II lisa II osa punkti 1.3.4.4. kohaselt võib tavaloomade ettevõttesse toomise loa väljastada, kui maheloomade teabesüsteemi andmetel ei ole vastavat liiki, tõugu, sugu või vastavas vanuses maheloomi turul saada.

EL mahepõllumajanduse määruse artikli 53 lõike 6 kohaselt teevad liikmesriigid iga aasta 30. juuniks komisjonile ja teistele liikmesriikidele kättesaadavaks maheseemne andmebaasis ja vastavates teabesüsteemides sisalduva teabe (sordid, loomade arv, loomatõud, loomade vanus jms teave) ja teabe mittemahepõllumajandusliku seemne, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide kasutamiseks antud erandite kohta.

Käesoleva VTK väljatöötamise käigus analüüsiti võimalust delegeerida teabesüsteemide loomine ja haldamine tootjaorganisatsioonidele, aga leiti, et see ei ole otstarbekas, kuna teabesüsteeme on vaja eelkõige PMA tööks. PMA väljastab lubasid üleminekuaja ja mittemahepõllumajandusliku seemne kasutamiseks ja tavatootmisest pärit loomade ettevõttesse toomiseks ning esitab komisjonile aruande väljastatud tavaseemne kasutamise lubade kohta. Lisaks on PMA maheseemne andmebaasi haldaja ning otstarbekas on täiesti uue e-keskkonna asemel lisada teabesüsteemid samasse e-keskkonda, kus asub maheseemne andmebaas ja anda ettevõtjatele sinna juurdepääs.

Lisaks kohustuslikele mahepõllumajandusliku ja üleminekuaja taimse paljundusmaterjali andmebaasile ja teabesüsteemidele, mis on ette nähtud mahepõllumajandusliku või üleminekuaja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslike loomade või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide kohta teabe avaldamiseks, võivad liikmesriigid vabatahtlikult luua EL mahepõllumajanduse määruse kohaselt süsteemid, mis võimaldavad ettevõtjatel, kes turustavad mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõuge ja liine või noorkanu, avaldada selle kohta teave. Aga kuna see on vabatahtlik ja Eestis ei ole aretatud mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõuge ja liine ning

hetkeseisuga ei toodeta samuti sellises koguses noorkanu, et neid oleks võimalik turustada, siis ei ole otstarbekas vastavaid teabesüsteeme luua.

Seega tuleks MPõS täiendada selliselt, et loodud oleksid õiguslikud alused EL mahepõllumajanduse määrusega ettenähtud teabesüsteemide loomiseks ja haldamiseks.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

MPõS kohaselt on Eestis kasutusele võetud digitaalne andmebaas, kus on loetletud Eesti territooriumil saadaoleva mahepõllumajanduslikult toodetud seemne ja seemnekartuli sordid. Loodud ei ole aga õiguslikku alust EL mahepõllumajanduse määrusega ettenähtud teabesüsteemide loomiseks, kus mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavatel ettevõtjatel on võimalik avaldada sellekohane teave. Seega ei piisa olemasoleva regulatsiooni rakendamisest, vaid seadust tuleb täiendada.

8.6. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 – meetmed mahepõllumajanduslikus tootmises mittelubatud toodete ja ainete tahtmatu esinemise vältimiseks.

Mitte midagi tegemine:

EL mahepõllumajanduse määruse artiklis 28 on toodud ettevaatusmeetmed lubamatute toodete ja ainete vältimiseks. Ettevõtjad peavad igas tootmis-, ettevalmistus- ja turustusetapis tegema kindlaks lubamatute toodete või ainete saastumise riskid, kehtestama meetmed nende riskide vältimiseks ning tagama mahepõllumajanduslike, üleminekuaja ja mittemahepõllumajanduslike toodete eristamise. Kui ettevõtjal on kahtlus, et tootes, mida on kavas kasutada või turustada mahepõllumajandusliku või üleminekuaja tootena, esineb toode või aine, mis ei ole mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud, siis ei lase ta asjaomast toodet turule mahepõllumajandusliku või üleminekuaja tootena ega kasuta seda mahepõllumajanduslikus tootmises, välja arvatud juhul, kui kahtlust on võimalik kõrvaldada. Ettevõtjad peavad tegema koostööd kontrollasutustega lubamatute toodete ja ainete esinemise põhjuste kontrollimisel ja kindlakstegemisel. Komisjonile on antud õigus võtta vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks menetlusetapid, mida ettevõtjad peavad järgima, ja asjakohased dokumendid, mis neil tuleb esitada ning proportsionaalsed ja asjakohased meetmed, mida ettevõtjad peavad võtma saastumise riski tuvastamiseks ja vältimiseks.

EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 lõike 1 kohaselt peab liikmesriigi pädev asutus või kontrollasutus juhul, kui ta saab põhjendatud teavet mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute toodete või ainete esinemise kohta tootes, viima läbi ametliku uurimise ja keelama ajutiselt asjaomaste toodete turustamise mahepõllumajandusliku või üleminekuaja tootena.

EL mahepõllumajanduse määruse artiklis 29 toodud lubamatute toodete või ainete esinemise korral võetavad meetmed on suures osas kasutusel juba praegu. Kui PMA ja VTA saavad teavet selle kohta, et nende kontrollitavast ettevõttest pärit mahetootest on leitud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodete või ainete jääke, siis viiakse läbi administratiivne ja kohapealne kontroll ning võimalusel võetakse proovid, mida lastakse analüüsida. Kuni analüüsitulemuste saamiseni ei lubata asjaomaseid tooteid mahepõllumajanduslikuna turustada. Kui analüüsitulemused kinnitavad, et tootes esineb mahepõllumajanduses lubamatuid tooteid või aineid, siis ei lubata neid tooteid mahetootena turustada. Kui tegemist on põllumajandustootjaga ja kui PMA tuvastab, et isik on kasutanud tahtlikult väetamise, mulla omaduste parandamise või taimekaitse eesmärgil mahepõllumajanduses lubamatuid tooteid, siis võib PMA MPõS § 9 lõike 2 punkti 4 alusel ettevõtte tunnustamise otsuse kas osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada.

Lisaks eeltoodud meetmetele võivad liikmesriigid võtta EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 lõike 7 kohaselt oma territooriumil asjakohaseid meetmeid, et vältida

mahepõllumajanduses selliste toodete ja ainete tahtmatut esinemist, mis ei ole mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud. Nimetatud meetmetega ei tohi keelata, piirata ega takistada teistes liikmesriikides EL mahepõllumajanduse määrusega kooskõlas toodetud toodete turule viimist mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodetena. Liikmesriigid, kes täiendavaid meetmeid võtavad, teavitavad sellest viivitamata komisjoni ja teisi liikmesriike.

PMA ja VTA võtavad igal aastal komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 65 lõike 2 kohaselt vähemalt 5% oma kontrollitavatest ettevõtetest proove ja lasevad neid analüüsida, et tuvastada mahepõllumajanduses mittelubatud ainete ja toodete esinemist. 2018. a võtsid PMA ja VTA kokku 130 kontrollproovi, millest 5 osutusid positiivseks ja 3 puhul leiti, et tegemist on juhusliku saastumisega. Seega kuna mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks mittelubatud toodete ja ainete tahtmatu esinemine tuvastati 2018. a üksnes 2% proovidest, siis saab sellest järeldada, et juba praegu võetavad meetmed toimivad ning täiendavaid meetmeid ei ole vajadust võtta.

Kuna lubamatute toodete või ainete esinemise korral võetavad meetmed toimivad juba praegu ning EL mahepõllumajanduse määruses toodud ettevaatusmeetmed on piisavad, siis antud juhul piisab mitte midagi tegemisest.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

EL mahepõllumajanduse määruse artiklis 29 toodud lubamatute toodete või ainete esinemise korral võetavad meetmed on suures osas PMA ja VTA poolt kasutusel juba praegu ning mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks mittelubatud toodete ja ainete tahtmatut esinemist on suudetud vältida. Seega piisab olemasoleva regulatsiooni rakendamisest ning täiendavaid meetmeid ei ole vajadust kehtestada.

8.7. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 1 – asutused teatiste vastuvõtmiseks ja sertifikaatide väljastamiseks.

Mitte midagi tegemine:

MPõS §-s 6 on nimetatud asutused, kellele isikud, kes soovivad tegutseda mahepõllumajanduse valdkonnas, saavad esitada tunnustamise taotlusi ning §-s 17 on nimetatud asutused, kes teostavad nende isikute üle riiklikku järelevalvet. PMA-le esitavad tunnustamise taotluse isikud, kes soovivad toota elusloomi ja töötlemata põllumajandustooteid ning tegeleda oma ettevõttes toodetud töötlemata põllumajandustoodete pakendamise ja turuleviimisega, seemne ja taimse paljundusmaterjali tootmise, ettevalmistamise ja turuleviimisega ning sööda esmatootmise ja sööda segamisega üksnes oma ettevõtte tarbeks, kasutamata lisandeid või nende eelsegusid, välja arvatud silokonservandid.

Isikud, kes soovivad tegeleda töödeldud ja töötlemata põllumajandustoodete, mis on ette nähtud toiduna või söödana kasutamiseks, ettevalmistamise, turuleviimise ning importimisega, esitavad tunnustamise taotluse VTA-le.

MPõS § 6 lõigetes 3 ja 4 on toodud töötlemata ja töödeldud põllumajandustoote mõisted MPõS tähenduses. Nende definitsioonide kehtestamise eesmärk MPõS-s on olnud PMA ja VTA järelevalvepädevuste eristamine. Töötlemata põllumajandustoode on töötlemata toit, sealhulgas toit, mis on puhastatud, sorteeritud, jaotatud, kuivatatud, jahutatud või saadud muu sellise tegevuse tulemusena, mille käigus ei muutu toidu terviklikkus. Töödeldud põllumajandustoode on mitmest koostisosast koosnev või töötlemata põllumajandustoote töötlemise tulemusena saadav toit, sealhulgas toit, mis on jahvatatud, kooritud, tükeldatud, külmutatud, sulatatud või saadud muu sellise tegevuse tulemusena, mille käigus muutuvad toidu esialgne kuju, omadused ja terviklikkus. Need mõisted erinevad EL mahepõllumajanduse määruse artikli 3 punktides 71 ja 72 toodud töötlemata ja töödeldud toodete definitsioonidest, kus viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 artikli 2 lõike 1 punktidele n ja o. EL

mahepõllumajanduse määruse kohaselt on töötlemata tooted töötlemata toidud, sealhulgas jaotatud, irrutatud, raiutud, viilutatud, konditustatud, hakitud, nülitud, peenestatud, lõigatud, puhastatud, trimmitud, kooritud, jahvatatud, jahutatud, külmutatud, sügavkülmutatud või sulatatud ning töödeldud tooted on töötlemata toodete töötlemise tulemusena saadavad toiduained. Nimetatud tooted võivad sisaldada koostisosi, mis on vajalikud nende valmistamiseks või spetsiifiliste omaduste tekitamiseks. Töötlemine on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 artikli 2 lõike 1 punkti m kohaselt mis tahes algset toodet oluliselt muutev tegevus, sealhulgas kuumutamine, suitsutamine, soolamine, laagerdamine, kuivatamine, marineerimine, ekstraheerimine, ekstrudeerimine või nende protsesside kombinatsioon. Vaatamata sellele, et töötlemata ja töödeldud toodete definitsioonid kehtestati MPõS-s eesmärgiga eristada PMA ja VTA järelevalve valdkonnad, tekitab nende erinevus võrreldes EL mahepõllumajanduse määrusega segadust teabe esitamisel komisjonile ja Eurostat-le. Komisjonile ja Eurostat-le tuleb esitada töötlejate arv, töötlejate juures läbiviidud kontrollide ja võetud proovide arv ning töödeldud toodangu kogus, mis erinevad mahepõllumajanduse registrisse kantud andmetest mõistete erinevuse tõttu.

Vaatamata sellele, et PMA ja VTA on MPõS-s nimetatud asutustena, kes võtavad vastu teatise, milleks on tunnustamise taotlused, ja väljastavad sertifikaate ehk tunnustamise otsuseid, ei võimalda mitte midagi tegemine täita EL mahepõllumajanduse määruse nõudeid, kuna MPõS tuleb viia kooskõlla EL mahepõllumajanduse määrusega, sealhulgas töötlemata ja töödeldud toote definitsioonidega.

Regulatsiooni täiendamine:

EL mahepõllumajanduse määruse kohaldamisel tuleb kohaldada ka määruse töötlemata ja töödeldud toote definitsioone ja tunnistada kehtetuks MPõS § 6 lõiked 3 ja 4. Sellest tulenevalt ning seaduse rakendamise käigus ilmnenud vajaduste tõttu on vajadus muuta ka PMA ja VTA järelevalve valdkondi.

EL mahepõllumajanduse määruse VI peatükis sätestatud ametlike kontrollide ja muude ametlike toimingute läbiviimise täiendavates erinormides on olulisel kohal nõue, et mahepõllumajanduse nõuete täitmist tuleb kontrollida kõigis tootmis-, ettevalmistus- ja turustusetappides. MPõS § 17 lõike 2 kohaselt teostab PMA järelevalvet oma ettevõttes toodetud töötlemata põllumajandustoodete pakendamise ja turuleviimisega tegeleva isiku üle. Need isikud, kes ostavad kokku ja viivad turule teiste isikute poolt toodetud töötlemata põllumajandustooteid, on VTA järelevalve all. Näiteks on VTA järelevalve all teravilja ja marjade turuleviijad, kes ostavad need mahepõllumajandustootjatelt, keda kontrollib PMA. Selleks, et tagada tõhusam järelevalve ja toodete jälgitavus kõigis tootmis-, ettevalmistus- ja turustusetappides, on otstarbekas, et neid kontrollib üks asutus, kelleks on PMA.

Mahepõllumajandussektori poolt on esitatud soov lihtsustada erastandardite kasutuselevõttu. Sellest tulenevalt on ka Eesti mahemajanduse tervikprogrammis 2018–2021 toodud välja vajadus maailmas laialt levinud erastandarditele vastava sertifitseerimise järele. Erastandardi sertifitseerimise järel on võimalik kasutada vastavat märgist, mis annab toodetele lisandväärtust ja tõstab nende usaldusvärsust ning seeläbi on võimalik saada turueelist või kõrgemat hinda.

Erastandardite alusel väljastavad sertifikaate vastava sertifikaadi välja töötanud erasektori organisatsioonid. Sertifitseerimise protsess, sealhulgas nõuetele vastavuse kohapealne ja administratiivne kontroll on ettevõtjale tasuline. Teatud liikmesriikides, kus mahepõllumajanduse valdkonnas teostatakse sarnaselt Eestile riiklikku järelevalvet, on erastandardite nõuete täitmise hindamiseks kohapealse ja administratiivse kontrolli läbiviimise võimalus loodud ka riiklikele järelevalveasutustele. Seeläbi on sertifitseerimine ettevõtjale oluliselt lihtsam ja soodsam. Eestis puudub asutus või organisatsioon, millel on õigus mainitud erastandardite sertifitseerimist teostada, mistõttu tuleb see tellida mõnest välisriigist. See

muudab sertifitseerimise Eesti ettevõtjate jaoks keerulisemaks ja ebamõistlikult kulukaks ning asetab nad ebavõrdsesse konkurentsiolekorda.

Probleemi lahendus on võimaldada PMA-l ja VTA-l osutada selliseid tasulisi teenuseid, sest suur osa erastandardite nõuetest on sisuliselt samad nõuded, mida PMA ja VTA juba järelevalve käigus kontrollivad ning erastandardi-spetsiifiliste nõuete ehk nn lisanõuete kontrollimine oleks ainult üks väiksem osa kontrollist. Seega suures osas EL mahepõllumajanduse määruse ja erastandardite nõuded kattuvad, aga erastandardi nõuetest lisandub selliste nõuete kontroll, mida PMA ja VTA teostatav tavapärane järelevalve ei kata. Seega arvestades, et hetkel ei saa PMA ja VTA omatulu teenimise toiminguid teha, tuleb leida lahendus küsimusele, kas ja mil moel võivad järelevalveasutused Eestis selliseid teenuseid tasu eest osutada.

Seega tuleks MPõS muuta, tunnistades kehtetuks seadusega kehtestatud töötlemata ja töödeldud toote definitsioonid, kohaldades edaspidi EL mahepõllumajanduse määruse vastavaid definitsioone ning teha muudatused PMA ja VTA järelevalve valdkondades. Lisaks tuleb analüüsida võimalusi PMA-l ja VTA-l omatulu teenimiseks.

8.8. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 6 – ettevõtjate loetelud.

Mitte midagi tegemine:

MPõS § 11 kohaselt on mahepõllumajanduse register riigi infosüsteemi kuuluv Vabariigi Valitsuse asutatud andmekogu. Registrisse kantakse andmed isikute ja nende MPõS-i alusel tunnustatud ettevõtete kohta eesmärgiga pidada nende üle arvestust avalikkusele kättesaadaval viisil ning tagada tõhus järelevalve. Registrisse kantakse isiku nimi, registri- või isikukood, andmed tema elu- või asukoha ja tegevuskoha kohta ning tema kontaktandmed, isiku esindaja olemasolu korral tema nimi ja kontaktandmed ning andmed isiku MPõS alusel tunnustatud ettevõtte kohta.

Mahepõllumajanduse registri andmed on avalikud ning need on avaldatud PMA veebilehel. Iga registrisse kantud ettevõtja andmete juures on ka link tema tõendavale dokumendile ehk sertifikaadile.

Seega on EL mahepõllumajanduse määruse nõue ettevõtjate loetelu avaldamise osas täidetud.

Regulatsiooni täiendamine:

EL mahepõllumajanduse määruse nõue ettevõtjate loetelu avaldamise osas on täidetud ning riigisestse õigusaktide täiendamine ei ole vajalik.

8.9. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 35 lõige 8 – otse lõpptarbijale pakendamata mahepõllumajanduslike toodete, välja arvatud sööta müüvate ettevõtjate vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest ja rangemate piirmäärade kehtestamine.

Mitte midagi tegemine:

MPõS § 5 lõike 2 kohaselt ei pea üksnes müügi pakendis tooteid otse lõpptarbijale või kasutajale müüva isiku ettevõtte olema tunnustatud tingimusel, et ta ei tooda, valmista ette ega ladusta mahepõllumajanduslikke tooteid teisiti kui ainult seoses müügi punktiga, või ei impordi asjaomaseid tooteid kolmandatest riikidest ega ole sellist tegevust kolmandast isikust alltöövõtjale üle andnud. Pakendamata toodete jaemüügiga tegelevad ettevõtted peavad olema MPõS kohaselt tunnustatud. Tegemist on komisjoni määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 28 lõike 2 kohase erandi osalise rakendamisega selliselt, et pakendamata toodete jaemüüjatele jäeti kohustus olla tunnustatud.

EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõikega 2 vabastatakse teavitamise ja sertifikaadi omamise kohustusest kõik ettevõtjad, kes müüvad müügi pakendis mahepõllumajanduslikke tooteid otse lõpptarbijale või -kasutajale, tingimusel, et nad ei tooda ega valmista ise selliseid

tooteid ette, ei ladusta selliseid tooteid mujal, kui ainult müügikohas, ega impordi selliseid tooteid kolmandast riigist ning ei kasuta selliseks tegevuseks alltöövõtjana teist ettevõtjat. MPõS § 5 lõige 2 sisuliselt kordab seda sätet.

EL mahepõllumajanduse määruse artikli 35 lõikega 8 antakse liikmesriikidele õigus teatud tingimustel vabastada sertifikaadi omamise kohustusest ettevõtjad, kes müüvad pakendamata mahepõllumajanduslikke tooteid, välja arvatud sööta, otse lõpptarbijale, tingimusel, et asjaomased ettevõtjad ei tooda ega valmista ise selliseid tooteid ette, ei ladusta selliseid tooteid mujal, kui ainult müügikohas, ega impordi selliseid tooteid kolmandast riigist ning ei kasuta selliseks tegevuseks alltöövõtjana teist ettevõtjat. Tegemist on väikeste jaekauplustega, kus müüakse pakendamata mahepõllumajanduslikke tooteid, mille müük ei ületa 5000 kg aastas ning pakendamata mahepõllumajanduslike toodete müügi aastakäive ei ületa 20 000 eurot või sertifitseerimise võimalik kulu ettevõtjale on suurem kui 2 % ettevõtja müüdud pakendamata mahepõllumajanduslike toodete kogukäibest. Liikmesriik võib kehtestada ka rangemad piirmäärad.

Kuna MPõS kohaselt ei pea müügi pakendis mahetooteid turustavad ettevõtted olema tunnustatud ja pakendamata mahetoodete müügiga tegelevad ettevõtted peavad olema tunnustatud, siis mitte midagi tegemine ei võimalda vabastada sertifikaadi omamise kohustusest väikeses koguses pakendamata mahetooteid turustavaid ettevõtteid.

Regulatsiooni täiendamine:

Hetkeseisuga on mahepõllumajanduse registrisse kantud 28 pakendamata toodete jaemüügiga tegelevat ettevõtet, aga osad neist tegelevad lisaks ka mahetoodete ettevalmistamisega, mistõttu erandit neile rakendada ei saa. Peamiselt turustatakse puuvilja, köögivilja, kartulit, pähkleid, seemneid, aga tegeletakse ka liha turustamisega. Kõik registrisse kantud pakendamata mahetoodete turustajad ei mahu ka EL mahepõllumajanduse määruse piirmäärade sisse, sest turustavad pakendamata mahetooteid aastas rohkem kui 5000 kg või enama kui 20 000 euro eest. Sertifitseerimise kulu on pakendamata toote turustamisega tegelevatele isikutele riigilõivuseaduse kohaselt 40 eurot aastas, mis kindlasti ei ole suurem kui 2% ettevõtja müüdud pakendamata mahepõllumajanduslike toodete kogukäibest. Seega puudutab erandi rakendamise küsimus väga väikest hulka ettevõtjaid.

EL mahepõllumajanduse määrus annab liikmesriikidele võimaluse kehtestada ka rangemad piirmäärad, kui 5000 kg pakendamata mahetooteid aastas või aastakäive 20 000 eurot. Kuna Eestis on mahepõllumajanduse registrisse kantud ainult 28 pakendamata mahetooteid turustavat ettevõtet ning paljud neist ei mahu ka EL mahepõllumajanduse määruses sätestatud piirmäärade sisse, siis ei ole otstarbekas rangemaid piirmäärasid kehtestada.

Samas tuleb EL mahepõllumajanduse määruse artikli 38 lõike 1 punkti e kohaselt kontrollida ka sertifikaadi omamise kohustusest vabastatud ettevõtjate vabastamise aluste täitmist ja nende müüdavaid tooteid. Seega erandi kasutamise korral ei vähene nende ettevõtjate halduskoormus oluliselt, sest nad peavad pidama arvestust pakendamata mahetoodete turustamise kohta, et tõestada piirmäärade täitmist. Samuti ei vähene oluliselt VTA kontrollikoormus, sest neid ettevõtjaid tuleb jätkuvalt kontrollida, aga EL mahepõllumajanduse määruse artikli 38 lõike 3 kohaselt ei pea kohapealset füüsilist kontrolli tegema igal aastal.

Tarbija usaldusel mahetoodete vastu on oluline roll mahetoodete turu arengus. Pakendamata toodete turustamise korral on risk tarbija eksitamiseks suurem kui pakendatud toodete puhul. VTA regulaarne järelevalve aitab tagada tarbija usalduse ka pakendamata mahetoodete vastu. Selleks, et VTA omaks ülevaadet, millised jaemüüjad turustavad pakendamata mahetooteid ja saaks nende üle regulaarset järelevalvet teostada, on vajalik et nad teavitavad VTAd oma tegevusest.

Seega regulatsiooni tuleb muuta selliselt, et MPõS-s sätestatakse erand, millega vabastatakse sertifikaadi omamise kohustusest pakendamata mahetooteid müüvad väikesed jaemüüjad ning neile kehtestatakse teavitamise kohustus. Võimalust kehtestada rangemad piirmäärad, ei kasutata.

8.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40 – teatavate ametlike kontrollide tegemise ja muude ametlike toimingutega seotud ülesannete delegeerimine kontrollorganitele.

Mitte midagi tegemine:

MPõS-s on sätestatud, et PMA ja VTA võtavad vastu ettevõtete tunnustamise taotlusi ning tunnustavad ettevõtteid.

MPõS § 17 lõike 1 kohaselt teostavad riiklikku järelevalvet Euroopa Liidu asjakohaste õigusaktide, MPõS ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle PMA, VTA ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (*edaspidi TTJA*), kes kõik on valitsusasutused. Nendel asutustel on olemas vajalikud vahendid ning kontrollide läbiviimiseks kogemustega ja kvalifitseeritud ametnikud.

Eestis ei ole mahepõllumajanduse valdkonna ametlike kontrollide tegemise ega muude ametlike toimingutega seotud ülesandeid kontrollorganitele delegeeritud. Kontrollorgan on määruse (EL) 2017/625 artikli 3 punktis 5 nimetatud volitatud isik ehk eraldiseisev juriidiline isik, kellele pädev asutus on delegeerinud teatavad ametliku kontrolli tegemise ülesanded või teatavad muude ametlike toimingutega seotud ülesanded.

Kuna Eestis on ametliku kontrolli ja muude ametlike toimingute tegemine valitsusasutuste poolt ennast õigustanud, siis ei ole põhjust kehtivat korda muuta.

Regulatsiooni täiendamine:

Regulatsioon ei vaja täiendamist, sest kehtiv kord, kus ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid teevad valitsusasutused, on ennast õigustanud.

8.11. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 lõige 3 – meetmed ja karistused, et takistada EL mahepõllumajanduse määruse IV peatükis osutatud märgiste pettuslikku kasutamist.

Mitte midagi tegemine:

EL mahepõllumajanduse määruse artiklites 41 ja 42 on sätestatud täiendavad õigusnormid nõuete rikkumise korral võetavate meetmete kohta. Artikli 41 lõike 3 kohaselt võtavad liikmesriigid meetmed ja kehtestavad karistused, et takistada mahepõllumajandusele viitavate märgiste pettuslikku kasutamist. Lõike 4 kohaselt koostavad pädevad asutused ühise kataloogi meetmetest, mida tuleb nende territooriumil ka kontrolliasutustel ja kontrollorganitel kohaldada nõuete rikkumise kahtluse või tuvastatud nõuete rikkumise korral.

Artikli 42 kohaselt tagavad pädevad asutused, kontrolliasutused ja kontrollorganid juhul, kui nõuete rikkumine mõjutab mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodete terviklust mis tahes tootmis-, ettevalmistus- või turustusetapis, näiteks juhul, kui see tuleneb lubamatute toodete, ainete või meetodite kasutamisest või mittemahepõllumajanduslike toodetega segunemisest, lisaks kooskõlas määruse (EL) 2017/625 artikliga 138 võetavatele meetmetele, et kogu asjaomase tootepartii või tootmistükli puhul ei viidata märgistamisel ja reklaamimisel mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile.

Tõsise, korduva või jätkuva nõuete rikkumise korral tagavad pädevad asutused ning asjakohasel juhul kontrolliasutused ja kontrollorganid, et teatavaks ajavahemikuks keelatakse asjaomastel ettevõtjatel või ettevõtjate rühmadel selliste toodete turustamine, mille puhul viidatakse mahepõllumajanduslikule tootmisele, ning et nende sertifikaat vastavalt vajadusele kas peatatakse või tunnistatakse kehtetuks.

MPõS §-s 9 on sätestatud tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused. PMA või VTA võib ettevõtte tunnustamise otsuse kas täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada, kui isik on esitanud sellekohase taotluse, ei suuda täita mahepõllumajanduse nõudeid ettevõttes valitsevate füsioloogiliste tõttu, ei esita PMA-le või VTA-le nõutud andmeid või takistab muul viisil järelevalve teostamist, kasutab tahtlikult väetamise, mulla omaduste parandamise või taimekaitse eesmärgil mahepõllumajanduses mittelubatud tooteid või on korduvalt rikkunud mahepõllumajanduse nõudeid.

MPõS §-s 20 on sätestatud väärteokoosseis, mille kohaselt sellise toote mahepõllumajandusele viitava märgistusega teadva turustamise eest, mis ei ole toodetud või ette valmistatud mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

Seega MPõS-s on olemas alused korduva või jätkuva nõuete rikkumise korral tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks, aga tõsise nõuete rikkumise korral, kui see on toimunud esmakordselt, ei ole alust. Samuti ei ole MPõS-s alust tunnustamise otsuse kehtivuse peatamiseks. Ka PMA ja VTA on toonud välja, et tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused ei ole piisavad, kuna esmakordse, aga olulise mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral ei ole võimalik tunnustamise otsust kehtetuks tunnistada. Ka rahatrahv mahepõllumajanduse nõuetele mittevastava toote teadva turustamise eest mahepõllumajandusele viitava märgistusega on võrreldes saadava kasuga väike ega taga seda, et mahepõllumajandusele viitavat märgistust ei kasutata pettuslikult.

Arvestades eeltoodut, ei võimalda mitte midagi tegemine tagada seda, et mahepõllumajandusele viitavat märgistust ei kasutata pettuslikult.

Regulatsiooni täiendamine:

MPõS sätted ei ole piisavad, et kohaldada EL mahepõllumajanduse määruse artikli 42 lõiget 2, mille kohaselt peavad pädevad asutused ja kontrollasutused tagama, et tõsise, korduva või jätkuva nõuete rikkumise korral ettevõtjate sertifikaadi kehtivus vastavalt vajadusele kas peatatakse või tunnistatakse sertifikaat kehtetuks. MPõS-s on olemas alused korduva või jätkuva nõuete rikkumise korral tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks, aga sellised alused puuduvad olukorraks, kus nõuete tõsine rikkumine pannakse toime esmakordselt. Tõsiseks rikkumiseks loetakse näiteks mittemahepõllumajanduslike toodete turustamist mahepõllumajandusele viitava märgistusega ja mahepõllumajanduses lubamatute toodete (nt lubamatud taimekaitsevahendid ja väetised) kasutamist mahepõllumajanduslikus tootmises. Samuti ei ole MPõS-s alust tunnustamise otsuse kehtivuse peatamiseks.

Seega MPõS sätted ei taga seda, et mahepõllumajandusele viitavat märgistust ei kasutata pettuslikult ning regulatsiooni on vaja täiendada selliselt, et PMA-le ja VTA-le antakse võimalus ettevõtte tunnustamise otsus peatada või kehtetuks tunnistada ka juhul, kui mahepõllumajanduse nõuete tõsine rikkumine pannakse toime esmakordselt, kui see rikkumine mõjutab toote mahepõllumajanduslikku staatust. Näiteks kui mahepõllumajandusliku teravilja partiisse segatakse tavavilja, siis saab selle eest küll karistada rahatrahviga kuni 2000 eurot, aga kui selline nõuete rikkumine, mis on sisuliselt tahtlik pettus, toimub esmakordselt, siis tunnustamise otsust kehtetuks tunnistada ei saa. Võttes arvesse mahe- ja tavateravilja hinnavahet ja suuri partiisid, mis võivad ulatuda isegi kuni 2500 tonnini ning võrreldes kasuga, mis saadakse teravilja turustamise eest mahepõllumajanduslikuna, on ka rahatrahv väike. Kehtivad trahvimäärad on püsinud sisuliselt muutumatuna juba 2007. aastast ning ei ole enam tõhusad, proportsionaalsed ega hoiatavad, kuna tulu, mida võib saada mahepõllumajandusele viitava märgistuse pettusliku kasutamise eest, on oluliselt suurem.

Seega tuleb regulatsiooni täiendada selliselt, et PMA-l ja VTA-l on võimalik ettevõtte tunnustamise otsus kas peatada või tunnistada kehtetuks ka esmakordse tõsise mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral, kui see rikkumine mõjutab toote

mahepõllumajanduslikku staatust. Samuti tuleb rahatrahve sellise toote, mis ei ole toodetud või ette valmistatud mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, teadva turustamise eest mahepõllumajandusele viitava märgistusega, suurendada, et need oleksid tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad.

IV. Valikute mõjud

9. Mitteregulatiivsete ja regulatiivsete valikute mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus

9.1. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 2 – toitlustusettevõtete riigisisesed nõuded.

9.1.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – kaudsed mõjud.

Positiivsed mõjud, kuna riigisisesed lihtsad nõuded soodustavad ja lihtsustavad mahetoitu, mille tootmisel kasutatakse põhiliselt looduslikke vahendeid ja hoidutakse keemiliselt sünteesitud sisendite kasutamisest, kasutuselevõttu toitlustusettevõtetes, sealhulgas laste- ja tervishoiuasutustes. Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt 2018. a läbi viidud uuringu „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud“ kohaselt ostis 2018. a mahetoitu 64% elanikest, neist 9% kord nädalas või sagedamini. Mahetoitu ostetakse peamiselt tervislikkuse, kodumaisuse ja lähipiirkonnast päritolu tõttu. Rahvastiku tervise paranemine mõjub positiivselt tööjõule ja seeläbi riigi majandusele. Suurenenud nõudlus mahetoodete järele annab võimaluse mahetootmise laienemiseks uute töökohtade loomiseks maapiirkondades.

9.1.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.1.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.1.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Toitlustusettevõtjad, kes soovivad tarbijaile pakkuda toitu, mille valmistamisel on kasutatud mahepõllumajanduslikke koostisosi.

9.1.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järelendus olulisuse kohta

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Olemasolevat regulatsiooni on rakendatud ligi 2 aastat. Toitlustajaile on korraldatud nõuete tutvustamiseks infopäevi ja toimkondi, välja on töötatud infomaterjal. VTA-le teavitamise avalduse esitanud toitlustajate arv on hakanud suurenema. Hetkesisuga on VTA-d teavitanud 19 ettevõtet, kus pakutakse tarbijale mahepõllumajanduslikku toitu või mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldavat toitu. Olemasoleva regulatsiooni rakendamine võimaldab sektoril areneda ja tarbijal harjuda uute toitlustamise ökomärkidega.

9.1.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – mõjutab kaudselt loodus- ja elukeskkonda.

Positiivne mõju, kuna mahepõllumajanduslik tootmine on keskkonnasõbralik tootmisviis, kus väliste sisendite kasutamine on piiratud ja mis aitab kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ja suurendamisele. Suurenenud nõudlus mahetoodete järele annab võimaluse mahepõllumajandusliku tootmise all oleva maa suurendamiseks, mis on hea keskkonnale. Põllumajandusuuringute Keskuse (*edaspidi PMK*) uuringute tulemused näitavad, et mahepõllumajanduslik tootmine aitab kaasa keskkonna üldise seisundi paranemisele mitme näitaja osas. Näiteks on kimalaste liigirikkus ja arvukus stabiilne või suureneb, mulla struktuur paraneb ja orgaanilise aine sisaldus suureneb tänu rohumaade suurele osakaalule ja liblikõieliste kasvatamisele.

9.1.5. Mõju regionaalarengule – nii otsene kui kaudne positiivne mõju.

Mahepõllumajanduse tarneahelaga seotud ettevõtted tegutsevad kõigis Eesti maakondades. Suurim mahepõllumajandusmaa osakaal ja kõige rohkem mahepõllumajandusega tegelevaid ettevõtteid on Eesti äärepoolsetel aladel Lõuna-Eestis ja saartel. Näiteks Hiiumaal moodustab

mahepõllumajandusmaa ligi poole kogu põllumajandusmaast. Mahetootmine aitab luua nendes piirkondades töökohti ning mõjutab positiivselt regionaalarengut.

9.1.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele – mõjutab kaudselt riigiasutuste korraldust ning avaliku sektori tulusid.

9.1.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

VTA, kes teostab järelevalvet tootlustusettevõtete üle.

9.1.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Avaliku sektori kulud võivad suureneda seoses mahetoitu pakkuvate tootlustusettevõtete arvu suurenemisega. Soodustamiseks mahetoitu pakkumist, on need tootlustusettevõtted, kes on VTA-le esitanud teabe selle kohta, et soovivad hakata tegelema mahepõllumajandusliku toidu või mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldava toidu valmistamise ja turuleviimisega, riigilõivu tasumisest vabastatud. VTA kontrollib neid riskipõhiselt regulaarse toidujärelevalve käigus.

9.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 – heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine.

9.2.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.2.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.2.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.2.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad, kes soovivad mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali turule viia.

9.2.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

EL mahepõllumajanduse määrusega antakse ettevõtjatele võimalus turustada mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali, ilma et oleks vaja täita registreerimisnõudeid ning sertifitseeritud materjali kohta käivaid nõudeid. Eesmärgiks on tagada ettevõtjatele parem juurdepääs mahepõllumajanduse tingimustesse sobivale taimsele paljundusmaterjalile, mida iseloomustab haiguskindlus ning suur geneetiline ja fenotüüpiline mitmekesisus. Kehtivate mahepõllumajanduse ja seemne valdkonna õigusaktide kohaselt sellist taimset paljundusmaterjali turule viia ei tohi.

Need ettevõtjad, kes soovivad mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali turule viia, peavad koostama materjali kohta toimiku ja esitama selle PMA-le. Toimik peab sisaldama lisaks ettevõtja kontaktandmetele ja materjali liigile ja nimetusele ka taimerühmale iseloomulike peamiste agronoomiliste omaduste ja fenotüüpiliste tunnuste kirjeldust, aretusmeetodit, nimetatud omaduste või tunnuste kohta tehtud katsete tulemusi, andmeid tootmisriigi ja kasutatud lähtematerjali kohta ning standardproovi. Toimiku koostamiseks kuluva aja tõttu suureneb mõningal määral nende ettevõtjate halduskoormus, kes soovivad materjali turule viia. Samas annab toimiku esitamine võimaluse heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali turustada ja sellega tulu teenida, mis kompenseerib selle ajakulu, mis kulub toimiku koostamiseks ja esitamiseks.

Komisjon ei ole veel vastu võtnud delegeeritud akte, millega kehtestatakse mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded, sealhulgas materjali minimaalsed kvaliteedinõuded ning märgistamise ja pakendamise nõuded. Seetõttu ei ole hetkel võimalik anda hinnangut selle

kohta, kui palju on selliseid ettevõtjaid, kes reaalselt hakkavad mahepõllumajanduslikku heterogeenset materjali turule viima.

Kuna tegemist on uue võimalusega, siis ei ole hetkel võimalik anda hinnangut mõju ulatuse kohta.

9.2.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – otsesed mõjud puuduvad.

9.2.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.2.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele

9.2.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA, kes hindab heterogeense paljundusmaterjali nõuetekohasust talle esitatud andmete ja dokumentide põhjal ja PMK, kes analüüsib proove.

9.2.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järelalus olulisuse kohta

Mahepõllumajanduslikust heterogeenset materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali toimikute vastuvõtmine, materjali nõuetekohasuse hindamine ning materjali loetellu kandmine ja sellest teiste liikmesriikide ja komisjoni teavitamine toovad kaasa PMA ja PMK töökoormuse suurenemise.

Mõju avaldumise sageduse kohta ei ole võimalik hetkel hinnangut anda, sest kehtivate õigusaktide kohaselt ei ole olnud võimalik heterogeenset materjalist koosneva taimset paljundusmaterjali turule viia, seega ei ole siiani materjali nõuetekohasust ega vastavaid toimikuid hinnatud ning loetelu hallatud. Kuna komisjon ei ole veel vastu võtnud delegeritud akte, millega kehtestatakse mahepõllumajandusliku heterogeense materjali tootmise ja turustamise nõuded, siis ei ole hetkel võimalik anda hinnangut mõju ulatuse kohta, sest ei ole teada, kui palju on selliseid ettevõtjaid, kes reaalselt hakkavad mahepõllumajanduslikku heterogeenset materjali turule viima.

9.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 20 – teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade riigisisised tootmisnõuded.

9.3.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.3.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.3.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.3.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad, kes soovivad kasvatada teatud liiki loomi või vesiviljelusloomi, kelle tootmiseks ei ole kehtestatud EL mahepõllumajanduse määrusega üksikasjalikke tootmisnõudeid.

9.3.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järelalus olulisuse kohta

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Olemasolevat regulatsiooni, millega on kehtestatud riigisisised nõuded küülikute ja vuttide pidamiseks on rakendatud üle 10 aasta. Kuna nende loomaliikide pidamiseks, kellele ei ole kehtestatud EL määrustega üksikasjalikke tootmisnõudeid, kohaldatakse EL määruste loomakasvatuse üldnõudeid, siis on riigisiseste nõuetega kehtestatud üksnes küüliku mahepõllumajanduslikule loomakasvatusele ülemineku aja kestus ja vuttide arv loomakasvatushoones, nende kasvatamiseks ettenähtud pind ja vuti minimaalne tapmise vanus. Huvi on tuntud ka mõnede teiste loomaliikide nagu hirvede, kelle kohta samuti puuduvad hetkel EL määrustega sätestatud nõuded, mahepõllumajandusliku tootmise vastu. EL mahepõllumajanduse määruse kohaldumisel alates 01.01.2021 hakkavad kehtima EL määrusega kehtestatud küülikute ja hirvede pidamise nõuded. Vuti pidamise nõudeid esialgu ei

kehtestata, seega saab ka edaspidi kohaldada riigisiseseid nõudeid, mis ei tekita tootjaile liigset halduskoormust.

Mõju ulatus on väike, mahepõllumajanduse registrisse oli kantud 2018. a lõpu seisuga 551 küülikut ja 28 vutti.

9.3.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – mõjutab kaudselt loodus- ja elukeskkonda.

Vähene positiivne mõju, kuna mahepõllumajanduslik tootmine on keskkonnasõbralik tootmisviis, kus väliste sisendite kasutamine on piiratud ja mis aitab kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ja suurendamisele. Ranged nõuded on ka loomade heaolule, loomad peavad pääsema karjamaale või välialadele. Rohkemate loomaliikide mahepõllumajanduslik tootmine annab võimaluse mahepõllumajandusliku tootmise all oleva maa suurendamiseks, mis on hea keskkonnale. PMK uuringute tulemused näitavad, et mahepõllumajanduslik tootmine aitab kaasa keskkonna üldise seisundi paranemisele mitme näitaja osas. Näiteks on kimalaste liigirikkus ja arvukus stabiilne või suureneb, mulla struktuur paraneb ja orgaanilise aine sisaldus suureneb tänu rohumaa suurele osakaalule ja liblikõieliste kasvatamisele.

9.3.5. Mõju regionaalarengule – nii otsene kui kaudne positiivne mõju.

Mahepõllumajanduse tarneahelaga seotud ettevõtted tegutsevad kõigis Eesti maakondades. Suurim mahepõllumajandusmaa osakaal ja kõige rohkem mahepõllumajandusega tegelevaid ettevõtteid on Eesti äärepoolsetel aladel Lõuna-Eestis ja saartel. Näiteks Hiiumaal moodustab mahepõllumajandusmaa ligi poole kogu põllumajandusmaast. Mahetootmine aitab luua nendes piirkondades töökohti ning mõjutab positiivselt regionaalarengut.

9.3.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele – mõjutab kaudselt riigiasutuste korraldust ning avaliku sektori tulusid.

9.3.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA, kes teostab järelevalvet mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatuse üle.

9.3.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Avaliku sektori kulud ei suurene seoses riigisiseste nõuete kehtestamisega teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade mahepõllumajanduslikuks tootmiseks. Tegemist on väga väikese sektoriga, kus tootjate arv pigem kahaneb. Mahepõllumajandusliku vesiviljelusega tegelevaid tootjaid Eestis ei ole.

9.4. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 21 – riigisiseseid tootmisnõuded nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõuded.

9.4.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.4.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.4.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.4.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad, kes soovivad toota nendes tootekategooriatesse kuuluvaid tooteid, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõudeid.

9.4.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine võimaldab vajadusel kehtestada riigisiseseid nõuded nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL

mahepõllumajanduse määruises tootmisnõudeid. Hetkeseisuga ei ole täpset infot, milliste EL mahepõllumajanduse määruise lisas I olevate toodete tootmiseks kavatseb komisjon tootmisnõuded kehtestada, seetõttu ei ole võimalik prognoosida ka seda, milliste toodete tootmiseks tekib vajadus riigisiseste nõuete kehtestamiseks.

9.4.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – mõjutab kaudselt loodus- ja elukeskkonda.

Positiivne mõju, kuna mahepõllumajanduslik tootmine on keskkonnasõbralik tootmisviis, kus väliste sisendite kasutamine on piiratud ja mis aitab kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ja suurendamisele. Suurenenud valik tooteid, mida saab mahepõllumajanduslikult toota, annab võimaluse mahepõllumajandusliku tootmise all oleva maa suurendamiseks, mis on hea keskkonnale. PMK uuringute tulemused näitavad, et mahepõllumajanduslik tootmine aitab kaasa keskkonna üldise seisundi paranemisele mitme näitaja osas. Näiteks on kimalaste liigirikkus ja arvukus stabiilne või suureneb, mulla struktuur paraneb ja orgaanilise aine sisaldus suureneb tänu rohumaade suurele osakaalule ja liblikõieliste kasvatamisele.

9.4.5. Mõju regionaalarengule – nii otsene kui kaudne positiivne mõju.

Mahepõllumajanduse tarneahelaga seotud ettevõtted tegutsevad kõigis Eesti maakondades. Kui suureneb nende toodete valik, mida saab mahepõllumajanduslikult toota, suureneb ka sektori ettevõtjate arv. Mahetootmine aitab luua Eesti erinevates piirkondades töökohti ning mõjutab positiivselt regionaalarengut.

9.4.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele – mõjutab kaudselt riigiasutuste korraldust ning avaliku sektori tulusid.

9.4.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA ja VTA, kes teostavad järelevalvet mahepõllumajandusliku tootmise üle.

9.4.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega võimaldab kehtestada riigisisised nõuded nendesse tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruises tootmisnõudeid. Kui need nõuded kehtestatakse, siis peavad PMA ja VTA nende täitmist kontrollima, mistõttu nende töökoormus võib suurenda. Ettevõtjad maksavad ettevõtte tunnustamise ja järelevalve eest riigilõivu, mis peaks kontrollikulud katma, seega avaliku sektori tulud ja kulud jäävad samaks.

9.5. EL mahepõllumajanduse määruise artikkel 26 – maheseemne andmebaas ja süsteemid taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade kohta teabe avaldamiseks.

9.5.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.5.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.5.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.5.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad, kes turustavad või soovivad osta mahepõllumajanduslikku taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi, vesiviljelusloomade noorvorme ning noorkanu.

9.5.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Regulatsiooni täiendamine:

Regulatsiooni tuleb täiendada selliselt, et lisaks olemasolevale maheseemne andmebaasile, mille haldaja on PMA, tuleb luua ka teabesüsteemid, kus tootjad, kes turustavad

mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme ja suudavad neid tarnida piisavas koguses ja mõistliku aja jooksul, saavad avaldada soovi korral, tasuta teabe. See suurendab ettevõtjate halduskoormust, sest nad peavad tagama süsteemis oleva teabe ajakohasuse. Need partiid, mis ei ole enam kättesaadavad, tuleb süsteemist eemaldada.

Samas aitab see, kui mahepõllumajanduslik taimne paljundusmaterjal, mahepõllumajanduslikud loomad ja vesiviljelusloomade noorvormid on teabesüsteemi kantud, neid turustada, sest PMA võib anda mittemahepõllumajandusliku taimse paljundusmaterjali ja tavaloomade ettevõttesse toomise loa üksnes siis, kui neid ei ole mahepõllumajanduslikuna saada. Kui teabesüsteemis on mahepõllumajanduslik taimne paljundusmaterjal, mahepõllumajanduslikud loomad ja vesiviljelusloomade noorvormid olemas, siis tuleb neid ka ettevõttesse osta.

Teabesüsteemide loomine mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõugude ja liinide ning mahepõllumajanduslike noorkanade turustamiseks on liikmesriikidele esialgu vabatahtlik ning kuna Eestis ei ole aretatud mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõuge ja liine ning turustatavas koguses ei toodeta noorkanu, siis ei ole otarbikas nende jaoks teabesüsteeme luua.

Avalduva mõju ulatust on hetkel keeruline hinnata. Mahepõllumajanduse registrisse on 2018. a lõpu seisuga kantud kokku 1948 mahepõllumajandustootjat, kellest 1246 tegeleb ka loomakasvatusega. Seemnekasvatusega tegeles 2018. a kokku 36 ettevõtjat. Seda, kui paljud neist mahepõllumajanduslikku taimset paljundusmaterjali või tõuaretuseks mõeldud maheloomi soovivad turustada, on keeruline prognoosida. Mahevesiviljelustootjaid Eestis hetkeseisuga ei ole, seega liikmesriikidele kohustusliku vesiviljelusloomade noorvormide teabesüsteemi loomine hetkel ettevõtjate halduskoormust ei mõjuta.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine ei taga EL mahemääruse nõuete täitmist, sest lisaks maheseemne andmebaasile tuleb luua ka teabesüsteemid.

9.5.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – otsesed mõjud puuduvad.

9.5.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.5.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele

9.5.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA, kes on maheseemne andmebaasi haldaja ja hakkab haldama ka teabesüsteeme.

9.5.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Mitte midagi tegemine:

Kehtiva olukorra säilitamine ei ole kooskõlas EL mahepõllumajanduse määruse artikli 26 mõttega. Selle kohaselt tagab liikmesriik, et luuakse regulaarselt ajakohastatav andmebaas, kuhu kantakse tema territooriumil kättesaadav mahepõllumajanduslik ja üleminekuaja taimne paljundusmaterjal, välja arvatud seemikud, kuid hõlmates seemnekartulit ning süsteemid, mis võimaldavad mahepõllumajanduslikku või üleminekuaja taimset paljundusmaterjali, mahepõllumajanduslikke loomi või mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme turustavatel ettevõtjatel, kes suudavad neid tarnida piisavas koguses ja mõistliku aja jooksul, avaldada soovi korral, tasuta ning koos nimede ja kontaktandmetega, sellekohane teave. Mahepõllumajanduse seaduse § 15 lõike 2 kohaselt on maheseemne andmebaasi haldaja PMA, aga teabesüsteemide haldajat ei ole nimetatud.

Maheseemne andmebaas on loodud ja toimib, avaliku sektori kulud sellega seoses ei suurene.

Regulatsiooni täiendamine:

Teabesüsteemide loomine ja haldamine toob kaasa kulud avalikule sektorile. EL mahepõllumajanduse määruse kohaselt antakse luba kasutada üleminekuaja või mittemahepõllumajanduslikku taimset paljundusmaterjali ainult üksikkasutajatele üheks hooajaks korraga ning lubade andmise eest vastutav pädev asutus dokumenteerib loa saanud taimse paljundusmaterjali kogused. Kehtivate EL õigusaktide kohaselt võib anda ka üldloa mittemahepõllumajandusliku taimse paljundusmaterjali kasutamiseks. Ainult üksikkasutajatele lubade andmine suurendab PMA töökoormust ning vajalikud on IT arendused. Seega avaliku sektori kulud suurenevad.

9.6. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 – meetmed mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide tahtmatu esinemise vältimiseks.

9.6.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.6.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.6.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.6.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad.

9.6.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Mitte midagi tegemine:

EL mahepõllumajanduse määruse artiklis 28 toodud ettevaatusmeetmed lubamatute toodete ja ainete vältimiseks on ettevõtjatele kohustuslikud. Ettevõtjad peavad tegema igas tootmis-, ettevalmistus- ja turustusetapis kindlaks lubamatute toodete või ainete saastumise riskid, kehtestama meetmed nende riskide vältimiseks ning tagama mahepõllumajanduslike, üleminekuaja ja mittemahepõllumajanduslike toodete eristamise ning tegema koostööd kontrollasutustega lubamatute toodete ja ainete esinemise põhjuste kontrollimisel ja kindlakstegemisel. Kehtiva komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artiklis 63 on toodud samuti ettevõtja kohustused kontrollikorra esmakordsel rakendamisel, aga need on üldisemad võrreldes EL mahepõllumajanduse määruses kehtestatud. Seega võib EL mahepõllumajanduse määruse ettevaatusmeetmete järgimine kaasa tuua ettevõtjate halduskoormuse mõningase suurenemise. Samas aitab nende meetmete võtmine tagada mahepõllumajanduslike toodete nõuetekohasuse ja tarbijate usalduse mahetoodete vastu.

Regulatsiooni täiendamine:

Lisaks EL mahepõllumajanduse määruses toodud meetmetele selliste lisameetmete kehtestamine Eestis, mis aitavad vältida mahepõllumajanduses mittelubatud toodete ja ainete tahtmatut esinemist, suurendab olulisel määral ettevõtjate halduskoormust, aga samavõrra aitavad meetmed tagada mahepõllumajanduslike toodete nõuetekohasust ja tarbija usaldust mahetoodete vastu.

Halduskoormust suurendavate lisameetmete kehtestamise korral on avalduva mõju ulatus suur, kuna 31.12.2018. a seisuga oli mahepõllumajanduse registrisse kantud 1948 mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatusega tegelevat isikut ning 389 mahepõllumajandusliku toote ettevalmistamise ja turuleviimisega tegelevat isikut.

Olemasoleva regulatsiooni rakendamine kooskõlas EL õigusakti mõttega:

MPõS-s ja selle alusel kehtestatud maaeluministri määrustes ei ole kehtestatud ettevaatusmeetmeid mahepõllumajanduses mittelubatud toodete ja ainete tahtmatu esinemise vältimiseks.

9.6.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – mõjutab loodus- ja elukeskkonda positiivselt.

Mahepõllumajanduslik tootmine on keskkonnasõbralik tootmisviis, mille puhul väliste sisendite kasutamine on piiratud ning mis aitab kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ja suurendamisele. Meetmed, mis aitavad tagada tarbija usalduse mahetoodete vastu, suurendavad nõudlust mahetoodete järele. Suurenenud nõudlus mahetoodete järele annab võimaluse võtta mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kasutusse rohkem maad, mis omakorda on hea keskkonnale. PMK tehtud uuringute tulemused näitavad, et mahepõllumajanduslik tootmine aitab kaasa keskkonna üldise seisundi paranemisele mitme näitaja puhul. Näiteks on kimalaste liigirikkus ja arvukus stabiilne või suureneb, mulla struktuur paraneb ja orgaanilise aine sisaldus suureneb tänu rohumaade suurele osakaalule ja liblikõieliste taimede kasvatamisele.

9.6.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.6.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele

9.6.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA ja VTA, kes teostavad järelevalvet mahepõllumajandusliku tootmise üle.

9.6.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Regulatsiooni täiendamine:

Regulatsiooni täiendamise korral meetmetega, mille eesmärk on vältida mahepõllumajanduses selliste toodete ja ainete tahtmatut esinemist, mis ei ole mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud, võivad PMA ja VTA kulutused järelevalvele suurenedada, sest kui kehtestatakse lisanõudeid, siis suureneb ka PMA ja VTA kontrollile kuluv aeg. Samas kui lisanõuded aitavad kaasa sellele, et mahepõllumajanduses mittelubatud ainete ja toodete jääke kontrollproovides ei leita, siis väheneb PMA ja VTA nõuete rikkumise menetlemiseks kuluv aeg.

9.7. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 1 – asutused teatiste vastuvõtmiseks ja sertifikaatide väljastamiseks.

9.7.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.7.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.7.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.7.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsevad ettevõtjad.

9.7.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Regulatsiooni täiendamine:

Regulatsiooni täiendamise korral selliselt, et PMA hakkab teostama järelevalvet kõigi töötlemata põllumajandustoodete pakendamise ja turuleviimisega tegelevate isikute üle, vähendab nende ettevõtjate halduskoormust, kes toodavad ise põllumajandustooteid ja ostavad neid ka teistelt tootjatelt ning viivad turule. Kehtiva MPõS kohaselt on sellised ettevõtjad nii PMA kui VTA poolt tunnustatud, mõlemale asutusele tuleb esitada teave, mõlemad kontrollivad kohapeal vähemalt üks kord aastas ja sellest tulenevalt väljastatakse kaks tunnustamise otsust. Kui selliseid ettevõtjaid kontrollib üks asutus, kelleks on PMA, siis väheneb ettevõtjate halduskoormus, sest teave esitatakse ühekordselt ja ka kontrollimas käiakse üks kord. Nende töötlemata toodete turuleviijate, kes ise ei tooda põllumajandustooteid, vaid ostavad neid teistelt mahetootjatelt ja viivad turule, halduskoormus ei muutu, kui neid hakkab VTA asemel kontrollima PMA.

Mõju ulatus on väike, sest 2018. a lõpu seisuga oli mahepõllumajanduse registrisse kantud ligikaudu 40 VTA kontrolli all olevat töötlemata toodete turustamisega tegelevat ettevõtet.

Erastandardi kohase sertifitseerimise kohapealse kontrolli teostamise lepingute sõlmimise õiguse andmine PMA-le ja VTA-le annab ettevõtjatele võimaluse saada lihtsamalt vastav sertifikaat ning hakata kasutama erastandardile vastavat märgist. Lisanõuete täitmine suurendab küll ettevõtjate halduskoormust, kuid võimalus kasutada standardile vastavat märgist annab selle ettevõtja toodetele lisandväärtust ja tõstab nende usaldusväärsust ning seeläbi on võimalik saada turueelist või kõrgemat hinda.

Mõju ulatust on keeruline prognoosida, sest siiani ei ole enamus ettevõtjad erastandardite kohast sertifitseerimist kasutanud selle kõrge hinna ja kohapealse kontrolli korraldamise keerukuse tõttu.

9.7.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – mõjutab kaudselt loodus- ja elukeskkonda.

9.7.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.7.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori tuludele.

9.7.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA ja VTA, kes teostavad järelevalvet mahepõllumajandusliku tootmise üle.

9.7.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Regulatsiooni täiendamine:

Muudatuste tegemine PMA ja VTA järelevalve valdkondades mõjutab nende töökorraldust. Kui töötlemata põllumajandustoodete turuleviimisega tegelevaid ettevõtteid hakkab kontrollima VTA asemel PMA, siis suurenevad mõningal määral PMA kulutused nende ettevõtete kontrollimiseks ja vähenevad VTA kulutused. Selleks, et suurendada PMA ametnike pädevust toodete jälgitavuse kontrolli osas, on vajalik läbi viia ametnike koolitusi. Samuti on vajalikud IT arendused, mis toovad kaasa avaliku sektori kulude suurenemise.

Mõju ulatus on väike, sest 2018. a lõpu seisuga oli mahepõllumajanduse registrisse kantud ligikaudu 40 VTA kontrolli all olevat töötlemata toodete turustamisega tegelevat ettevõtet.

Erastandardi kohase sertifitseerimise kohapealse kontrolli teostamise lepingute sõlmimise õiguse andmine PMA-le ja VTA-le suurendab nende töökoormust, aga erastandardi kohase sertifitseerimise kulud peaksid kandma ettevõtjad, seega avaliku sektori kulud ei suurene.

9.8. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 6 – tootjate loetelu avaldamine.

9.8.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.8.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.8.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.8.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsevad ettevõtjad, tarbijad.

9.8.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

EL mahepõllumajanduse määruse nõue ettevõtjate loetelu avaldamise osas on täidetud. Andmed MPõS alusel tunnustatud ettevõtete kohta kantakse mahepõllumajanduse registrisse, mille andmed on avalikud ning need on avaldatud PMA veebilehel. Iga registrisse kantud ettevõtja andmete juures on ka link tema tõendavale dokumendile ehk sertifikaadile. Ettevõtjad saavad sealt kontrollida tarnijate tõendavaid dokumente ning ka tarbijatel on võimalik sealt

saada teavet mahetootjate kohta. Seega tootjate loetelu avaldamine aitab hoida ettevõtjate halduskoormuse madala, sest vajalikud andmed on kergesti kättesaadavad.

9.8.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – otsesed mõjud puuduvad.

9.8.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.8.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori kuludele.

9.8.6.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

PMA ja VTA, kes teostavad järelevalvet mahepõllumajandusliku tootmise üle ning on mahepõllumajanduse registri volitatud töötajad.

9.8.6.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Kuna PMA ja VTA järelevalve all olevate ettevõtjate loetelu on avaldatud ja mahepõllumajanduse registri arendus on lõpufaasis, siis mõjud avaliku sektori kuludele ja tuludele puuduvad.

9.9. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 35 – väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustajate vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest.

9.9.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.9.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.9.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.9.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad, kes turustavad väikeses koguses pakendamata mahetooteid.

9.9.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järeldus olulisuse kohta

Mitte midagi tegemine:

MPõS § 5 lõike 2 kohaselt ei pea üksnes müügipakendis toodete turustamisega tegelevate isikute ettevõtted olema tunnustatud. Nende isikute ettevõtted, kus turustakse pakendamata mahetooteid, peavad olema MPõS alusel tunnustatud. Hetkeseisuga on mahepõllumajanduse registrisse kantud 28 pakendamata mahetoodete müügiga tegelevat ettevõtet, kelle üle teostab järelevalvet VTA ning keda kontrollitakse vähemalt üks kord aastas.

Kui jätta kasutamata erand, mille kohaselt väikeses koguses pakendamata mahetooteid turustavate isikute ettevõtted võib sertifikaadi omamise kohustusest vabastada, siis ettevõtjate halduskoormus ei muutu.

Regulatsiooni täiendamine:

EL mahepõllumajanduse määruse artikli 35 lõikega 8 antakse liikmesriikidele õigus teatud tingimustel vabastada sertifikaadi omamise kohustusest ettevõtjad, kelle ettevõttes müüakse pakendamata mahepõllumajanduslike tooteid, mille müük ei ületa 5000 kg aastas ning pakendamata mahepõllumajanduslike toodete müügi aastakäive ei ületa 20 000 eurot või sertifitseerimise võimalik kulu ettevõtjale on suurem kui 2 % ettevõtja müüdüd pakendamata mahepõllumajanduslike toodete kogukäibest. Liikmesriik võib kehtestada ka rangemad piirmäärad.

Samas tuleb EL mahepõllumajanduse määruse artikli 38 lõike 1 punkti e kohaselt kontrollida ka sertifikaadi omamise kohustusest vabastatud ettevõtjate vabastamise aluste täitmist ja nende müüdavaid tooteid. Seega erandi kasutamise korral ei vähene nende ettevõtjate halduskoormus oluliselt, sest nad peavad pidama arvestust pakendamata mahetoodete turustamise kohta, et tõestada piirmäärade täitmist ja neid kontrollitakse riskipõhiselt.

Väikeste jaemüüjate sertifikaadi omamise kohustusest vabastamise mõju ulatus ei ole suur, sest hetkeseisuga on mahepõllumajanduse registrisse kantud 28 pakendamata mahetoodete müügiga tegelevat ettevõtet, kellest enamus turustavad pakendamata mahetooted enam kui 5000 kg aastas. Seega võib väikeste jaemüüjate sertifikaadi omamise kohustusest vabastamise erand puudutada hinnanguliselt kuni 10 ettevõtjat.

9.9.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – otsesed mõjud puuduvad.

9.9.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.9.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori kuludele.

Kui Eesti otsustab kasutada erandit ja vabastab väikeses koguses pakendamata mahetooted turustavate isikute ettevõtteid sertifikaadi omamise kohustusest, siis vähenevad mõningal määral VTA kulutused nende ettevõtete kontrollimisele, sest neid ei pea enam regulaarselt igal aastal kontrollima. Samas peab VTA neid ettevõtteid ka edaspidi riskipõhiselt kontrollima seoses piirmäärade täitmise ning müüdivate toodete nõuetekohasusega. Seega kokkuvõttes VTA kulud oluliselt ei vähene.

9.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40 – ametliku kontrolli tegemise ülesannete delegerimine.

9.10.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.10.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.10.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.10.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad.

9.10.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järelendus olulisuse kohta

MPõS §-s 17 on nimetatud asutused, kes teostavad riiklikku järelevalvet mahepõllumajanduse valdkonnas tegutseva isiku üle. Need asutused on PMA, VTA ja TTJA. Ametliku kontrolli ülesandeid ei ole kontrollorganitele delegeeritud.

Mahepõllumajanduse nõuded on sätestatud otsekohalduvate EL määrustega ning ettevõtjate halduskoormust ei mõjuta see, kas nende üle teostatakse riiklikku järelevalvet või neid kontrollivad eraõiguslikud kontrollorganid.

9.10.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – otsesed mõjud puuduvad.

9.10.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.10.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõjud avaliku sektori kuludele ja tuludele.

Kui riiklikku järelevalvet mahepõllumajanduse valdkonnas tegutseva isiku üle jäävad jätkuvalt tegema PMA, VTA ja TTJA ning ametliku kontrolli ülesandeid ei delegeerita kontrollorganitele, siis mõjud avaliku sektori kuludele ja tuludele puuduvad.

Kui teatud ametliku kontrolli ja muude ametlike toimingute tegemisega seotud ülesanded delegeeritakse kontrollorganitele, siis vähenevad nii avaliku sektori kulud kui tulud. PMA ja VTA kulud mahepõllumajandusettevõtete kontrollimiseks olid 2018. a 997 377 eurot ja riigilõivu laekus 245 986 eurot. Ametliku kontrolli ülesannete delegeerimise korral maksavad ettevõtjad kontrollimise eest kontrollorganitele tasu, mis peab katma kontrollimiseks tehtud kulutused. Seega jääb laekumata riigilõiv. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 40 lõike 1 kohaselt peavad pädevad asutused teostama kontrolli kontrollorganite üle ning lõikes 4 on toodud ülesanded, mida kontrollorganitele delegeerida ei tohi. Seega jääks ka riigiasutustele

ametliku kontrolli ja muude ametlike toimingutega seotud ülesandeid, aga nendega seotud kulud on väiksemad kui praegused kulutused kontrollile.

9.11. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 – meetmed ja karistused.

9.11.1. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud – otsesed mõjud puuduvad.

9.11.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsesed mõjud puuduvad.

9.11.3. Mõju majandusele – mõju halduskoormusele

9.11.3.1. Mõjutatud sihtrühm(ad) valdkonnas

Ettevõtjad.

9.11.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühma(de)le ja järelalus olulisuse kohta

Regulatsiooni täiendamine:

EL mahepõllumajanduse määruse artikli 41 lõike 3 kohaselt võtavad liikmesriigid meetmed ja kehtestavad karistused, et takistada mahepõllumajandusele viitava märgistuse pettuslikku kasutamist. MPõS §-s 9 on toodud tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused ja §-s 20 on toodud vastutussätted mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral.

Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise aluste muutmise korral selliselt, et toote mahepõllumajanduslikku staatust mõjutava tahtliku mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral on PMA-l või VTA-l õigus tunnistada ettevõtte tunnustamise otsus kehtetuks ka esmakordse tõsise nõuete rikkumise korral, ettevõtjate halduskoormust ei mõjuta. Samas see distsiplineerib tootjaid ja aitab kaasa nõuete rikkumiste vähendamisele.

Rahatrahvide suurendamine mahepõllumajanduse nõuetele mittevastavate toodete teadva turustamise korral mahepõllumajandusele viitava märgistusega selliselt, et need oleksid tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad, ei mõjuta samuti ettevõtjate halduskoormust, vaid distsiplineerib neid.

Muudatus mõjutab kõiki MPõS alusel tunnustatud isikuid, keda on 2018. a lõpu seisuga ligikaudu 2300. Samas on enamus mahetootjaid seaduskuulekad, näiteks 2018. a tegid PMA ja VTA kokku ainult 118 ettekirjutust mahepõllumajanduse nõuete rikkumise eest, kõik need täideti tähtaegselt.

9.11.4. Mõju loodus- ja elukeskkonnale – otsesed mõjud puuduvad.

9.11.5. Mõju regionaalarengule – otsesed mõjud puuduvad.

9.11.6. Mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju avaliku sektori kuludele.

Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise aluste muutmise korral selliselt, et toote mahepõllumajanduslikku staatust mõjutava tahtliku mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral on PMA-l või VTA-l õigus tunnistada ettevõtte tunnustamise otsus kehtetuks ka esmakordse tõsise nõuete rikkumise korral, avaldab mõnigast mõju PMA ja VTA kuludele. Sellised ettevõtted, kes tahtlikult rikuvad mahepõllumajanduse nõudeid, on kõrge riskiga ettevõtted ning neid tuleb rohkem kontrollida. Kui nende tunnustamise otsused saab kehtetuks tunnistada juba esimese tahtliku nõuete rikkumise järel, jäävad kulutused lisakontrollidele tegemata. Rahatrahvide suurendamine selliselt, et need oleksid tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad, võib suurendada avaliku sektori tulusid.

10. Erinevate valikute koondmõju ettevõtete ja/või kodanike halduskoormusele

10.1. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 2 – toitlustusettevõtete riigisisest nõuded.

Riigisisesed lihtsad nõuded soodustavad ja lihtsustavad mahetoidu kasutuselevõttu tootlustusettevõtetes ning ei tekita ettevõtjatele liigset halduskoormust. Kui kehtivaid nõudeid ei muudeta, siis ei suurene ka ettevõtjate halduskoormus.

10.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 – heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine.

Toimiku koostamiseks kuluva aja tõttu suureneb mõningal määral nende ettevõtjate halduskoormus, kes soovivad mahepõllumajanduslikku heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali turule viia. Samas annab toimiku esitamine võimaluse sellist materjali turustada ja sellega tulu teenida, mis kompenseerib selle ajakulu, mis kulub toimiku koostamiseks ja esitamiseks.

10.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 20 – teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade riigisisesed tootmisnõuded.

Kuna tegemist ei ole uue nõudega, siis ei ole ette näha ettevõtjate halduskoormuse suurenemist. Tegemist on väga väikese sektoriga, kus tootjate arv pigem kahaneb. Mahepõllumajandusliku vesiviljelusega tegelevaid tootjaid Eestis ei ole.

10.4. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 21 – riigisisesed tootmisnõuded nendesse tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõuded.

Kui riigisisesed nõuded kehtestatakse, siis võib nende ettevõtjate, kes vastavaid tooteid mahepõllumajanduslikult toodavad, halduskoormus suureneda. Selle kompenseerib võimalus turustada vastavaid tooteid mahepõllumajandusele viitava märgistusega ja saada nende eest suuremat tulu võrreldes tavatoodetega.

10.5. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 – maheseemne andmebaas ja süsteemid taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade kohta teabe avaldamiseks.

Andmebaasi ja teabesüsteemide loomine on liikmesriikide jaoks kohustuslik nõue. Ettevõtjate jaoks on taimse paljundusmaterjali või loomade kandmine süsteemi küll vabatahtlik, aga see suurendab ettevõtjate halduskoormust, sest nad peavad tagama selle, et teabesüsteemis on ajakohane teave ning partiid, mis ei ole enam kättesaadavad, eemaldatakse süsteemist. Samas aitab see, kui mahepõllumajanduslik taimne paljundusmaterjal, maheloomad ja vesiviljelusloomade noorvormid on teabesüsteemi kantud, neid turustada.

10.6. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 – meetmed mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide tahtmatu esinemise vältimiseks.

Lisaks EL mahepõllumajanduse määruses toodud meetmetele selliste lisameetmete kehtestamine Eestis, mis aitavad vältida mahepõllumajanduses mittelubatud toodete ja ainete tahtmatut esinemist, suurendab ettevõtjate halduskoormust, aga samas aitavad meetmed tagada mahepõllumajanduslike toodete nõuetekohasuse ja tarbija usalduse mahetoodete vastu.

10.7. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 1 – asutused teatiste vastuvõtmiseks ja sertifikaatide väljastamiseks.

Regulatsiooni muutmise korral selliselt, et PMA hakkab teostama järelevalvet kõigi töötlemata põllumajandustoodete pakendamise ja turuleviimisega tegelevate isikute üle, vähendab nende ettevõtjate halduskoormust, keda senise kahe asutuse asemel hakkab kontrollima üks asutus. Nende ettevõtjate halduskoormus, keda VTA asemel hakkab kontrollima PMA, ei muutu.

10.8. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 6 – tootjate loetelu avaldamine.

Mitte midagi tegemine ei mõjuta ettevõtjate halduskoormust.

10.9. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 35 – väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustajate vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest.

Kui jätta kasutamata erand, mille kohaselt väikeses koguses pakendamata mahetooteid turustavate isikute ettevõtted võib sertifikaadi omamise kohustusest vabastada, siis ettevõtjate halduskoormus ei muutu. Ka erandi kasutamise korral ei vähene nende ettevõtjate halduskoormus oluliselt, sest nad peavad pidama arvestust pakendamata mahetoodete turustamise kohta, et tõestada piirmäärade täitmist ja neid kontrollitakse riskipõhiselt.

10.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40 – ametliku kontrolli tegemise ülesannete delegeerimine.

Mahepõllumajanduse nõuded on sätestatud otsekohalduvate EL määrustega ning ettevõtjate halduskoormust ei mõjuta see, kas nende üle teostatakse riiklikku järelevalvet või neid kontrollivad eraõiguslikud kontrollorganid.

10.11. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 – meetmed ja karistused.

Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise aluste muutmise korral selliselt, et toote mahepõllumajanduslikku staatust mõjutava tahtliku mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral on PMA-l või VTA-l õigus tunnistada ettevõtte tunnistamise otsus kehtetuks ka nõuete esmakordse tõsise rikkumise korral, ettevõtjate halduskoormust ei mõjuta. Samuti ei mõjuta ettevõtjate halduskoormust rahatrahvide suurendamine selliselt, et need oleksid tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad.

11. Valikute rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse eeldatavad kulud ja tulud

11.1. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 2 – toitlustusettevõtete riigisisised nõuded.

Kuna kehtivaid nõudeid ei ole kavas muuta, siis võivad avaliku sektori kulud suureneda üksnes seoses mahetoitu pakkuvate toitlustusettevõtete arvu suurenemisega. Soodustamiseks mahetoitu pakkumist, on need toitlustusettevõtted, kes on VTA-d teavitanud sellest, et soovivad hakata pakkuma mahetoitu või mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldavat toitu, riigilõivu tasumisest vabastatud. VTA kontrollib neid riskipõhiselt regulaarse toidujärelevalve käigus.

11.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 – heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine.

Tegemist on liikmesriikide jaoks kohustusliku nõudega, mis toob kaasa PMA töökoormuse suurenemise.

11.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 20 – teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade riigisisised tootmisnõuded.

Kuna tegemist ei ole uue nõudega, siis ei ole ette näha avaliku sektori kulude suurenemist. Tegemist on väga väikese sektoriga, kus tootjate arv pigem kahaneb. Mahepõllumajandusliku vesiviljelusega tegelevaid tootjaid Eestis ei ole.

11.4. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 21 – riigisisised tootmisnõuded nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõuded.

Kui need nõuded kehtestatakse, siis peavad PMA ja VTA nende täitmist kontrollima, mistõttu nende töökoormus võib suurened. Ettevõtjad maksavad ettevõtte tunnistamise ja järelevalve eest riigilõivu, mis peaks kontrollikulud katma, seega riigi tulud ja kulud jäävad samaks.

11.5. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 – maheseemne andmebaas ja süsteemid taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade kohta teabe avaldamiseks.

Tegemist on liikmesriikide jaoks kohustusliku nõudega, mis toob kaasa kulud avalikule sektorile.

11.6. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 – meetmed mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide tahtmatu esinemise vältimiseks.

Lisameetmete kehtestamine mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide tahtmatu esinemise vältimiseks toob kaasa mõningase avaliku sektori kulude suurenemise, sest nende meetmete täitmist tuleb kontrollida.

11.7. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 1 – asutused teatiste vastuvõtmiseks ja sertifikaatide väljastamiseks.

Muudatuste tegemine PMA ja VTA järelevalve valdkondades mõjutab nende töökorraldust, aga avaliku sektori kulud kokkuvõttes ei muutu.

11.8. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 6 – tootjate loetelu avaldamine.

Tootjate loetelu on avaldatud mahepõllumajanduse registri avalike andmetena ning selles osas ei ole muudatused vajalikud. Mõju riigi tuludele ja kuludele puudub.

11.9. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 35 – väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustajate vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest.

Väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustavate isikute ettevõtete vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest vähendab mõningal määral VTA kulutusi nende ettevõtete kontrollimisele, sest neid ei pea enam regulaarselt kontrollima. Samas peab VTA neid ettevõtteid ka edaspidi riskipõhiselt kontrollima seoses piirmäärade täitmise ning müüdavate toodete nõuetekohasusega. Seega kokkuvõttes avaliku sektori kulud oluliselt ei vähene.

11.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40 – ametliku kontrolli tegemise ülesannete delegeerimine.

Kui riiklikku järelevalvet mahepõllumajanduse valdkonnas tegutseva isiku üle jäävad jätkuvalt tegema PMA, VTA ja TTJA ning ametliku kontrolli ülesandeid ei delegeerita kontrollorganitele, siis mõjud avaliku sektori kuludele ja tuludele puuduvad.

Teatud ametliku kontrolli tegemise ülesannete ja muude ametlike toimingute tegemisega seotud ülesannete delegeerimise korral kontrollorganitele vähenevad nii avaliku sektori kulud kui tulud.

11.11. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 – meetmed ja karistused.

Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise aluste muutmise korral selliselt, et toote mahepõllumajanduslikku staatust mõjutava tahtliku mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral on PMA-l või VTA-l õigus tunnistada ettevõtte tunnustamise otsus kehtetuks ka esmakordse nõuete rikkumise korral, avaldab mõningast mõju avaliku sektori kuludele. Sellised ettevõtted, kes tahtlikult rikuvad mahepõllumajanduse nõudeid, on kõrge riskiga ettevõtted ning neid tuleb rohkem kontrollida. Kui nende tunnustamise otsused saab kehtetuks tunnistada juba esimese tahtliku nõuete rikkumise järel, jäävad kulutused lisakontrollidele tegemata. Rahatrahvide suurendamine selliselt, et need oleksid tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad, võib suurendada avaliku sektori tulusid.

12. Edasine mõjude analüüs

12.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 – heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine.

Edasine analüüs on vajalik, et hinnata mõjusid PMA töökorraldusele ja kuludele seoses heterogeense materjali nõuetekohasuse hindamise ja materjali loetelu haldamisega ning PMK kulusid proovide analüüsimisele. Analüüsi saab läbi viia pärast komisjoni delegeeritud akti vastuvõtmist, mil selguvad heterogeense paljundusmaterjali tootmis- ja turustamisnõuded, sealhulgas minimaalsed kvaliteedinõuded, märgistamise ja pakendamise nõuded.

12.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 – maheseemne andmebaas ja süsteemid taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade registreerimiseks.

Edasine analüüs on vajalik, et hinnata süsteemide loomise ja ülalpidamise kulusid ning võimalust kasutada olemasolevaid teabesüsteeme.

12.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 – meetmed ja karistused.

Edasine analüüs on vajalik, et hinnata seda, kui suured rahatrahvid on tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad.

VI. Edasine tegevuskava

13. Eelistatav valik

13.1. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 2 – toitlustusettevõtete riigisisesed nõuded.

Eelistatud valikuks on olemasoleva regulatsiooni edasine rakendamine. Praegused nõuded kehtivad alates 01.03.2017 ning vajalik on anda toitlustajatele aega kehtivate nõuetega kohanemiseks ja sektori arenemiseks.

13.2. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 13 – heterogeense paljundusmaterjali toimikud, loetelu ja loetelusse kandmisest teavitamine.

Eelistatud valik on PMA nimetamine asutuseks, kes hindab mahepõllumajandusliku heterogeense materjali nõuetekohasust talle esitatud andmete ja dokumentide põhjal, tunnistab materjali nõuetele vastavaks või mittevastavaks, kannab nõuetekohaseks tunnistatud materjali loetellu ja haldab seda loetelu ning teavitab mahepõllumajandusliku heterogeense materjali loetellu kandmisest teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni.

13.3. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 20 – teatud liiki loomade või vesiviljelusloomade riigisisesed tootmisnõuded.

Eelistatud valik on olemasoleva regulatsiooni edasine rakendamine, kasutades vajadusel MPõS §-s 12 sätestatud volitusnormi, mille kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada mahepõllumajandusliku tootmise nõuded, sealhulgas tegevuse jätkamiseks esitatava teabe ning teabe esitamise tähtaja.

13.4. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 21 – riigisisesed tootmisnõuded nendes tootekategooriatesse kuuluvate toodete tootmiseks, mille kohta ei ole EL mahepõllumajanduse määruses tootmisnõuded.

Eelistatud valik on olemasoleva regulatsiooni edasine rakendamine, kasutades vajadusel MPõS §-s 12 sätestatud volitusnormi, mille kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada mahepõllumajandusliku tootmise nõuded, sealhulgas tegevuse jätkamiseks esitatava teabe ning teabe esitamise tähtaja.

13.5. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 26 – maheseemne andmebaas ja süsteemid taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade noorvormide ning noorkanade kohta teabe avaldamiseks.

Eelistatud valik on üksnes liikmesriikide jaoks kohustusliku nõude (maheseemne andmebaas ja süsteemid mahepõllumajandusliku taimse paljundusmaterjali, loomade ja vesiviljelusloomade registreerimiseks) täitmine. Vabatahtlikke süsteeme, kuhu saab registreerida mahepõllumajanduslikuks tootmiseks kohandatud tõuge ja liine ning noorkanu esialgu ei looda, kuna Eestis ei ole hetkeseisuga nende valdkondade ettevõtjaid.

13.6. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 29 – meetmed mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide vältimiseks.

Eelistatav valik on mitte kehtestada lisameetmeid mahepõllumajanduses mittelubatud toodete jääkide tahtmatu esinemise vältimiseks, kuna EL mahepõllumajanduse määruses sätestatud ettevaatusmeetmed on piisavad.

13.7. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 1 – asutused teatiste vastuvõtmiseks ja sertifikaatide väljastamiseks.

Eelistatud valik on muuta PMA ja VTA järelevalve valdkondi ning tunnistada kehtetuks MPõS töötlemata ja töödeldud toote definitsioonid, hakates edaspidi kohaldama EL mahepõllumajanduse määruse vastavaid definitsioone. Erastandardite kasutuselevõtu lihtsustamiseks on eelistatud valik luua PMA-le ja VTA-le tasuliste teenuste osutamiseks omatulu teenimise võimalus.

13.8. EL mahepõllumajanduse määruse artikli 34 lõige 6 – tootjate loetelu avaldamine.

Eelistatud valik on mitte midagi tegemine.

13.9. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 35 – väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustajate vabastamine sertifikaadi omamise kohustusest.

Eelistatud valik on vabastada väikeses koguses pakendamata mahetoodete turustajad sertifikaadi omamise kohustusest.

13.10. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 40 – ametliku kontrolli tegemise ülesannete delegeerimine.

Eelistatud valik on liikmesriikidele antud võimaluse kasutamata jätmine ning jätkamine riikliku kontrollisüsteemiga.

13.11. EL mahepõllumajanduse määruse artikkel 41 – meetmed ja karistused.

Eelistatud valik on täiendada regulatsiooni selliselt, et PMA-l ja VTA-l on võimalik ettevõtte tunnustamise otsus kas peatada või tunnistada kehtetuks ka esmakordse tõsise mahepõllumajanduse nõuete rikkumise korral, kui see rikkumine mõjutab toote mahepõllumajanduslikku staatust. Samuti tuleb rahatrahve sellise toote, mis ei ole toodetud või ette valmistatud mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, teadva turustamise eest mahepõllumajandusele viitava märgistusega, suurendada, et need oleksid tõhusad, proportsionaalsed ning hoiatavad.

14. Muudetavad õigusaktid

Muudetakse mahepõllumajanduse seadust.

15. Edasine kaasamise plaan – keda, millal ja kuidas kaasatakse

VTK esitatakse avalikule konsultatsioonile eelnõude infosüsteemi kaudu. Eraldi edastatakse VTK järgnevatele sotsiaalpartneritele:

- Mahepõllumajanduse Koostöökogu;

- Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda;
- Eestimaa Talupidajate Keskliit.

16. Põhjaliku mõjuanalüüsi toimumise aeg

Põhjalikku mõjuanalüüsi ei planeerita.

17. Eeldatav määruste ülevõtmise eelnõu avaliku konsultatsiooni ja kooskõlastamisele saatmise aeg

August 2019

18. Määruste ülevõtva õigusakti eeldatav jõustumise aeg

1. jaanuar 2021

19. Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed

Marika Ruberg, taimetervise osakonna nõunik, 625 6537, marika.ruberg@agri.ee;

Mari-Liis Kivipõld, õigusosakonna nõunik, 625 6283, mari-liis.kivipold@agri.ee.